

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS–TUESDAY, VASARIO–FEBRUARY 5, 2019 • Vol. CX NR. 14

Kaina 1.50 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 02-04-2019

Iki 110-ojo DRAUGO gimtadienio liko 157 dienos

Vilnius užė švėsdamas 696-ąjį gimtadienį

Rotušės aikštėje buvo pakelta miesto vėliava.

Jurga Marcinauskaitė ir Kotryna Čalkaitė „Tiltas“.

lightfestival.lt nuotr.

VITALIUS ZAIKAUSKAS

1323 m. sausio 25-ąją Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas parašė laišką, skirtą Lūbek, Zundo, Bremeno, Magdeburg, Köln bei kitų miestų gyventojams, kuriame pranešė pasiruošęs priimti krikščionių tikėjimą. Laiške Gediminas pirmą kartą paminėjo Vilnių, todėl sausio 25-oji laikoma Vilniaus gimtadieniu.

Iš tikrųjų Vilnius įkurtas gerokai anksčiau, nes tame pačiame laiške minima, kad viena bažnyčia dominikonams „mūsų mieste Vilniuje jau pastatyta prieš porą metų“.

Visi didesnieji pasaulio miestai sausio pabaigoje po pietų paskęsta niūrioje tamsoje. Nors nereikia varyti Dievo į medį – nuo Kalėdų diena pailgėjusi jau beveik visa valanda. Nedaug pasaulio miestų tokiu metu tampa turistų traukos centru. Smaugu pačius save pagirti, tačiau šiemet Vilnius tokiu tapo tikrai. Švęsti miesto gimtadienio buvo suvažiavę daug turistų. – 6 psl.

ŠIAME NUMERYJE:

Žyeiviai paminėjo
Klaipėdos krašto atgavimą – 5 psl.

Apie K. Škirpą „visko“
M. A. Harold nežino – 8 psl.

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

A. M. Račkaus dovanos Lietuvai sugulė knygoje

Iš k.: knygos dailininkė Julija Tolvaišytė-Leonavičienė, dr. I. Narbutas, V. Sirvydaitė-Rakutienė, dr. D. Dapkutė ir O. Daugelis.

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Paskutiniąją sausio dieną Kaune, Istorinėje Prezidentūroje surengtas neeilinio leidinio pristatymas – dienos šviesą išvydo knyga „Ypatinga dovana Lietuvai“, kuri yra skirta kolekcininko, visuomenės ir kultūros veikėjo, Amerikos lietuvių Aleksandro Mykolo Račkaus (1893–1965) rinkiniams įamžinti.

Istorinėje Prezidentūroje jau nuo praėjusių metų vasaros veikia paroda tuo pačiu pavadinimu, apie kurią rašėme „Drauge“ 2018 m. birželio 14 d. numeryje. Pernai sukako 125-eri metai nuo A. M. Račkaus gimimo. Naujasis leidinys ir visus šiuos metus Istorinėje Prezidentūroje veikianti paroda yra skirti šiemet minimiems Pasaulio lietuvių metams. – 7 psl.

Naujasis katalogas pristato ypatingą Amerikos lietuvių dovaną Lietuvai.

Niekas nėra patenkintas savo turtu, bet kiekvienas patenkintas savo protu – L. Tolstojus

Jau daug metų aptariu lietuvių iš-eivijos spaudos padėtį. Dėmesio centre būna leidėjų pranešimai JAV Pašto tarnybai apie leidinių tiražus. Vėliausiame rašinyje buvo išvardinta „Ateitis“, „Bridges“, „Dirva“, „Draugas“, „Draugas News“, „JAV Lietuvių Bendruomenės naujienos“, „Lituanus“, „Pensininkas“, „Pasaulio lietuvis“, „Tėviškės žiburiai“ ir „The Lithuanian Museum Review“ („Draugas“, 2018.12.20). Ne visi leidėjai tokius pranešimus apie tiražą paruošia, nes nesinaudoja Pašto tarnybos nuolaidomis. Apžvalgos pabaigoje buvo paminėti išeivijoje leidžiami įvairūs biuleteniai, žiniaraščiai, pranešimai, ataskaitos. Galvojau apie įvairius fondus, labdaros organizacijas, lituanistikos mokyklas, jaunimo organizacijas, sporto klubus, parapijas, vienuolynus ir t.t.

Po to panorau daugiau pasiaiškinti spaudos sąvoką. Nusibasčiau į „Žurnalistikos enciklopediją“. Ten radau aptarimus apie periodinę ir neperiodinę spaudą. Periodinis leidinys – tai reguliariai leidžiamas leidinys tuo pačiu pavadinimu, vienodai apiformintas, numeruotas bei datuotas, dažniausiai vienodos apimties ir vienodo formato. Tokiems leidiniams priskiriamas laikraštis, žurnalas, biuletenis. Gali būti dienraštis, savaitraštis, dvisavaitis, mėnraštis, dvimėnesis, ketvirtinis, pusmetinis ir metraštis. Prie tokių leidinių dar gretinasi testiniai leidiniai, kurie paprastai turi visus periodinių leidinių elementus, tik išeina nereguliariai.

Liko neperiodinė spauda. Tai neperiodinis leidinys – nereguliariai leidžiamos visuomenės informacijos priemonės, įvairių pavadinimų, apimties ir formato, skirtingai apiforminti leidiniai. Jiems priklauso knyga, brošiūra, rinkinys, lankstinukas, albumas.

Noriu paminėti keletą mano turimame aplanke sutelktų leidinių, kurie papildė metų pabaigoje aptartą spaudą. Stambiausias ir gal populiariausias leidinys yra Lietuvių Fondo (LF) „**Liepsna**“. Pernai metų leidinys duoda ataskaitą apie 2017 m. veiklą. Leidinyje skaitytojai supažindinami su LF vadovybe, skelbiama metinė apyskaita, išspausdinti komitetų pranešimai, pateikta LF paramos projektams ir stipendijų paskirstymo duomenys. „Liepsnoje“ išvardinti visi LF įsikūrę vardiniai fondai. Nuo 2005 m. leidžiamas leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis ir išleistas lietuvių-anglų kalba. „Liepsna“ taip pat leidžia mažesnės apimties „Žiniaraštį“.

Spauda visuomenę informuoja ir formuoja

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Tautos fondas (TF) leidžia metines „**Tautos Fondo žinias**“. Pastarajame numeryje pristatomas naujas TF tarybos pirmininkas Marius Griškonis, aprašomas 44-asis metinis suvažiavimas. Pranešama apie TF organizuotą rašinių konkursą „Ką man reiškia Lietuvos 100-metis?“ ir jo laimėtojus. Leidinyje pateikiamas keturių puslapių „Tėviškės aušra“ skyrelis, skirtas Lietuvos mokykloms. Du puslapiai skirti aukotojams. Gautos aukos svyruoja nuo 10,000 dol. iki mažiau šimto dol. Finansinės padėties lentelėje rašoma, kad TF investicijų vertė yra 4,030,449 dol. Iš tos sumos 1,444,057 dol. yra Specialūs fondai. 2018 m. paramai paskirta 191,884 dol.

Lietuvių katalikų religinė šalpa leidžia „**LKRS žinias**“. Tai kuklus keturių puslapių žiniaraštis, leidžiamas Maspeth, New York. Ten skaitome, kad 2018 m. paramai iš viso buvo išleista 619,000 dol. 370,900 dol. skirta katalikiško ugdymo veiklai, 160,800 dol. – religinei veiklai ir 87,300 dol. – karitatyvinei veiklai. Kitoje žinutėje rašoma, kad LKRS katalikiškai žiniasklaidai skyrė 79,000 dol., daugiausia Lietuvoje. Išimtis – „Draugas“, gavęs 10,000 dol. Nebuvo nuskriaustos nei vaikų ir jaunimo stovyklos. 62 stovyklos susilaukė 110,000 dol. paramos.

Savo aplanke dar radau „Jėzuitų mokyklos Lietuvoje“ vajeaus prašymą. Ten rašoma, kad 2019 m. minima jėzuitų misijos Lietuvoje 450 m. sukaktis. Šia proga Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolas t. Vidmantas Šimkūnas SJ bičiulius ir rėmėjus kviečia švęsti tai, ką iki šiol drauge pavyko pasiekti, kurti naujus planus ir stengtis, kad jie išsipildytų.

Kitų grupių ar organizacijų biuletenių ar bendralaiškių po ranka neturiu. Vienu ar kitu būdu jos palaiko ryšius su savo rėmėjais, nariais ir geradariais. Dainavos, Neringos ir Rako stovyklų vadovybė su talka rankoves atsiraitoję gerino turimas stovyklas. „Draugas“ ir Dainavos fondas atspausdino ir platino 2019 m. kalendorius. Ateitininkų šalpos fondas ir Ateitininkų namai Lemont, IL, savo prasmingą veiklą tęsia, bet per daug nesigarsina. Pri-

deramo dėmesio išeivijos spaudoje susilaukia „Vaiko vartai į mokslą“, „Saulutė“ ir Lietuvos Dukterų organizacija, bet savos spaudos neturi. Jei turi, tai ji man nežinoma. Jaunimo centras Čikagoje ir Pasaulio lietuvių centras Lemonte yra gerai žinomi centrai, susilaukiantys pritarimo ir visuomenės paramos. Pastarasis leidžia internetinį aplinkraštį.

Vydūno jaunimo fondas palaiko ryšius su rėmėjais ir kasmet pagamina ir platina šventinių sveikinių rinkinį. Draugo fondui (DF) atskiro forumo nereikia, nes jam yra prieinamas pats „Draugo“ laikraštis, kurio rėmimui DF ir buvo įkurtas. Neseniai daug spaudos dėmesio susilaukė Lituanistikos tyrimo ir studijų centras, pirkęs naujas patalpas Lemonte.

Pabaigai pasiskolinsiu Marlo Thomas mintis apie labdarą. Tai pasaulinio garso 80-metė aktorė, kurios tėvas Danny Thomas įsteigė St. Jude Children's Reseach Hospital Memphis mieste. Jos teigimu, norint pakeisti pasaulį, nebūtina būti milijonieriumi. Pastovios, kad ir mažos aukos daug padeda. Kreipkime dėmesį į tai, kas mus sukrečia. Pirmiausia reikia pastebėti ko reikia, ko trūksta. Atraskime sektinų pavyzdžių. Marlo Thomas susižavėjo šventąja Tereze iš Kalkutos. Kultivuokime dėkingumą. Pinigai nėra tik sau. Pagaliau, niekada nemenkinkime savo įtakos kitiems. Vienas geradaris mirties patale išreiškė rūpestį, kad nebus kas jį pakeičia, kai jis mirs. Tą jo laišką paviešinus St. Jude ligoninėje, atsirado 900 naujų aukotojų, ligoninei sutelkusių šimtus tūkstančių dolerių.

Kalbant apie labdarą ir pinigus, prisiminė „Draugo“ sporto skyriuje (2018.10.27) paskelbti NBA pagarsėję lietuviai krepšininkai ir jų uždobiai. Jonas Valančiūnas Toronto „Raptors“ gretose pateko tarp daugiausiai uždirbančių ir užima ketvirtąją vietą. 26-erių metų lietuvis šiame sezone uždirbs 16,539,326 JAV dolerių. Tuo tarpu Domantas Sabonis, vis dar turintis naujoko sutartį, šiame sezone uždirbs 2,659,800 dol.

Kažin ar juos ir kitus išgarsėjusius tėvynainius pasiekia spausdintas lietuviškas žodis? Ar jiems žinomos lietuviškos labdaros bei įvairių fondų pastangos ir pasiekiami rezultatai? Žinoma, tas klausimas tinka visai lietuviškai išeivijai. Tuo tarpu reikia džiaugtis tuo, kas pasiekta, ir viltis, kad ateitis bus dar šviesesnė.

M. Gražinytė-Tyla paskelbta geriausia pasaulio dirigente moterimi

Radijo stotis „Classic FM“, rinkdama pasaulio dirigentų dešimtuką, metų geriausia dirigente pripažino Mirgą Gražinytę-Tylą. Kaip skelbia „Classic FM“, 32 metų lietuvis M. Gražinytė-Tyla užkariavo pasaulio koncertų sales savo neįtikėtina energija ir aistra.

M. Gražinytė-Tyla dirbo su daugybe orkestrų, dirigavo operoms Heidelberge, Zalcburge, Berlyne ir Berne, Jungtinėse Valstijose dirbo su Seattle ir San Diego simfoniniais orkestrais, New Yorke debiutavo su Juilliard Orchestra.

Tarp paskutinių jos pasiekimų – sutartis su legendine klasikinės muzikos įrašų leidybos kompa-

nija „Deutsche Grammophon“. M. Gražinytė-Tyla yra pirmoji moteris dirigentė, su šia kompanija turinti ilgalaikę sutartį.

Šiomet prezidentė Dalia Grybauskaitė M. Gražinytei-Tylai įteikė medalį „Už nuopelnus Lietuvai“ ir pavadino ją geriausia savo šalies ambasadore.

Antrąją vietą „Classic FM“ dešimtuose užėmė prancūzė Laurence Equilbey, labiausiai žinoma už darbą choralinės muzikos srityje, be to, ji yra įkūrusi savo *a capella* stiliumi dainuojantį chorą. Trečioje vietoje – meksikietė dirigentė ir Queensland Symphony Orchestra (Australija) muzikos vadovė Alondra de la Parra, kuri išsiskiria tuo, kad nepripažįsta tradicinio dirigento stovėjimo prieš orkestrą. Koncertų metu ji bendrauja ir su orkestru, ir su žiūrovais.

ELTA M. Gražinytė-Tyla.

Mariaus Morkevičiaus nuotr.

DRAUGAS

(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

[Kanadą] – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

[Lietuvą] paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

[Kanadą] – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

[Lietuvą] – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org., administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.

NUOMONĖS IR KOMENTARAI

A. Nelsienė: Lietuva neturi teisės žeminti D. Trump

Šį vakarą, vasario 5-ąją, savaitė vėliau nei pradžioje buvo numatyta, JAV prezidentas Donald Trump Kongrese skaitys savo metinį pranešimą. JAV prezidentas paprastai metinį pranešimą skaito metų pradžioje. Tačiau Atstovų Rūmų pirmininkė Nancy Pelosi dėl kelias savaites trukusio dalinio vyriausybės darbo uždarymo spaudė atidėti kalbą – kol baigsis ilgiausias JAV istorijoje valdžios institucijų darbo paralyžius. Ji galiausiai pasinaudojo savo teise ir neleido D. Trump skaityti metinio pranešimo, kol paralyžius tęsiasi. Prezidentas nusileido. Sausio 25 d. dalinis vyriausybės darbo uždarymas baigėsi. Tai leido nustatyti naują metinio pranešimo datą.

Belaukiant Prezidento pranešimo „Lietuvos žinių“ žurnalistė Lidija Veličkaitė kalbino JAV Lietuvių Bendruomenės veikėją Angelę Nelsienę ir paskelbė išsamų interviu, pavadintą „Lietuva neturi jokios teisės juoktis ar žeminti Donald Trump“. Pokalbyje liečiami ne tik JAV vidaus reikalai, bet ir dviguba pilietybė ir kt.

Angelė Nelsienė, daug dešimtmečių Lietuvos labai bendravusi su Amerikos politikais, ryžtingai stoja dabartinio JAV prezidento Donald Trump pusėn. Ji sako: „Donald Trump nebuvo mano idealus kandidatas į prezidentus, tačiau jis buvo vienintelis, iš kurio buvo galima

tikėtis..., kad Jungtinės Amerikos Valstijos keisis į geresnę pusę, ir tas pagerėjimas ne tik JAV, bet ir pasaulio žmonėms turės teigiamos reikšmės. Stipri JAV yra ir Baltijos valstybių saugumo garantas. Valdant prezidento Barack Obama administracijai, ypač Demokratų partijai, buvo sistemiškai silpninama JAV gynyba ir kariuomenė. Nusigyventa iki to, kad reikėjo ardyti lėktuvus ir tomis dalimis taisyti kitus lėktuvus. To JAV istorijoje niekada nebuvo girdėta”.

A. Nelsienė, ištikima respublikonė, sako, kad prezidentas B. Obama ir JAV administracija bei tuometinis Kongresas, kontroliuojamas Respublikonų partijos, savo neveiklumu „praktiškai leido prezidentui B. Obama priimti valstybei žalingus įstatymus, ne tik politiniu, bet ir ekonominiu požiūriu. JAV jau buvo pusiau sužlugdyta – ir ekonomikos, ir infrastruktūros srityse. Taip pat prezidento B. Obama prastumas Sveikatos įstatymas buvo žlugęs, nes daugelis jaunimo ir jaunų šeimų, negalėdami skirti tiek daug pinigų, liko visai be sveikatos draudimo”.

A. Nelsienė įsitikinusi, kad prez. D. Trump yra be pagrindo puolamas ir jam neleidžiama vykdyti rinkimų kampanijos metu duotų pažadų. „Prezidentas D. Trump jau atsakė į visus jam pareikštus raštiškus paklausimus. Tikimasi, kad atėjo laikas užbaigti šiuos įtarinėjimus ir leisti prezidentui daugiau susitelkti į tai, kas svarbu valstybei ir taikai pasaulyje”, – sako ji ir

vardija D. Trump prezidentavimo metu nuveiktus darbus: „Nors labai daug priešiško, tačiau pavyko sumažinti mokesčius ir palengvinti biurokratinę naštą, todėl gana daug kompanijų (tarp jų ir didžiulės vaistų kompanijos), kurios buvo palikę JAV dėl finansinių priežasčių ir savo gamybą perkėlę į Kiniją, Meksiką, ar dar kitur, staiga pakeitė savo nuomonę ir pareiškė, kad jos ketina statyti gamyklas JAV. Prezidentas D. Trump atstatė JAV karines pajėgas: gynybai skyrė daug pinigų, padidino kariuomenės sistemoje tarnaujantiems algas, sutvarkė veteranų ligonines, kuriose dėl įsigalėjusios korupcijos kariai daugelį mėnesių laukdavo operacijų ar kitų paslaugų. Žadėta pastatyti JAV ir Meksikos siena, vykstant kovai Kongrese, vis nesulaukia finansavimo, nors prieš kelerius metus demokratai balsavo skirti 15 milijardų dolerių sienai pastatyti, o dabar nesutinka patvirtinti 5 milijardų”...

Paklausta apie Lietuvos požiūrį į JAV prezidentą D. Trump, pašnekovė taip pat buvo kategoriška: „Manau, kad Lietuvai tikrai nenaudinga tyčiotis iš JAV prezidento, nes tai yra kraštas, be kurio Lietuva nesidžiaugtų ta laisve, kurią turi. Lietuva turi ieškoti būdų, kaip daugiau ryšių palaikyti su JAV prezidentu, jo vyriausybe ir politikais. ...JAV buvo ta valstybė, kuri niekad nepripažino Lietuvos aneksijos. Tad vien iš pagarbos tokios geradarės ir draugės nereikėtų padaryti pajuokos ir pažeminimo objektu”.

Be abejo, žurnalistė A. Nelsienė paklausė nuomonės ir dėl dvigubos pilietybės problemos. Pašnekovė pripažino, kad šiuo klausimu yra labai atsargi: „Kai buvo rašoma Lietuvos Konstitucija, šis klausimas buvo labai dėmesingai ir atskirai aptartas, svarstomas ir galutinai surašytas atsižvelgus į Lietuvai gresiančius pavojus dėl buvusios 50 m. sovietų okupacijos. Jos laikotarpiu čia gimė daug okupantų palikuonių ir jeigu jiems būtų suteikta Lietuvos ir Rusijos pilietybė, bijau, kad neatsitiktų kaip Gruzijoje, Ukrainoje ar kitur, kai įvykus suorganizuotam kokiam nors protestui, eitynėms ar nepasitenkinimui, Vladimiras Putinas galėtų eiti gelbėti savo piliečių. Visiems aišku, kuria kryptimi suka Rusijos prezidentas ir kaip jis pajėgė apraizgyti visą pasaulį, apipinti savo šnipais, savo įtaka ir dezinformacija”.

A. Nelsienės nuomone, kalbant apie pilietybę, reikia kalbėti ir apie kiekvieno atsakomybę ir išipareigojimus valstybei. „Ar jie (reikalaujantys dvigubos pilietybės. Red.) yra pasirošę kurti čia savo verslus, mokėti mokesčius ar kitaip padėti Lietuvai? Jeigu jie nieko Lietuvai neduoda nei darbu, nei pinigais, tik atvyksta atostogų, tą jie gali daryti ir neturėdami dvigubos pilietybės”, – sako Lietuvos politikai didžiąją savo gyvenimo dalį paskyrusi Angelė Nelsienė.

Parengta pagal „Lietuvos žinios“

Apklausa atspindi teigiamą užsienyje gyvenančių lietuvių vaidmenį

LR ambasada Washingtone pasidalijo Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos (URM) užsakymu 2018 m. gruodžio mėn. atliktos visuomenės nuomonės apklausos rezultatais: beveik 3/4 Lietuvos gyventojų (70 proc.) mano, kad užsienyje gyvenantys lietuviai prisideda prie geresnio Lietuvos žinomumo ir patrauklumo užsienyje, padeda į Lietuvą pritraukti investicijų, įgyvendina įvairius projektus Lietuvos klestėjimui, skiria lėšų labdaros ir paramos iniciatyvoms, remia Lietuvoje likusius giminaičius ir artimuosius, kuria ar palaiko lietuviybės židinius užsienyje.

Pasinaudodama proga ambasada dėkoja JAV lietuviams ir Lietuvos piliečiams gyvenantiems JAV bei visame pasaulyje už šį svarbų indėlį į Globalios Lietuvos kūrimą.

Daugiau apie šį visuomenės nuomonės tyrimą.

URM užsakymu visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ atlikta apklausa apie užsienio politiką parodė, jog Lietuvos gyventojai užsienio politiką ir diplomatią laiko reikšmingais šalies ir jos gyventojų saugumo užtikrinimo veiksniais, iš esmės pritaria valdžios institucijų vykdomai šalies užsienio politikai, pasisako už glaudesnę bendradarbiavimą su Baltijos šalimis bei Lenkija, o didžiausią grėsmę jaučia iš Rusijos.

Dažniausiai kaip prioritetinio bendradarbiavimo šalys buvo nurodomos Latvija (65 proc.), Lenkija (62 proc.), Estija (58 proc.) ir Vokietija (55 proc.). Dauguma žmonių kaip nedraugišką Lietuvai šalį įvertino Rusiją – 68 proc. Beveik visus dvišalius santykius respondentai apibūdino kaip greičiau tei-

giamus, negu neigiamus. Išimtis Rusija – dvišalius santykius su ja neigiamai apibūdino 82 proc. respondentų, o teigiamai tik 7 proc. Geriausiai santyčiai buvo įvertinti su Latvija, Estija, Ukraina, Vokietija ir JAV.

Pastebėtina, kad per praėjusius metus manančiųjų, kad Lietuvai reiktų aktyviai bendradarbiauti su Rusija sumažėjo nuo 32 iki 29 proc., o Baltarusijos atžvilgiu tokių vertinimų procentas krito nuo 35 iki 30 proc. Du trečdaliai (62 proc.) apklausos dalyvių išsakė nuomonę, jog Baltarusijoje statoma Astravo AE kelia grėsmę Vilniui ir Lietuvai.

Nepaisant truputį sumažėjusio domėjimosi užsienio politika, 46 proc. Lietuvos gyventojų pritaria valdžios institucijų vykdomai Lietuvos užsienio politikai, tuo tarpu nepritariančių yra tik 18 proc. Daugiau pritariančių yra tarp jaunimo (59 proc.), tarp turinčių aukštąjį išsilavinimą (57 proc.), aukštesnių pajamų grupėje (64 proc.), vilniečių (66 proc.). URM ir Lietuvos diplomatinių atstovybių teikiamų paslaugų kokybę gerai arba labai gerai kaip ir praėjusiais metais įvertino 57 proc. jomis besinaudojusių gyventojų.

simai – 47 proc.

Beveik trys iš keturių Lietuvos gyventojų (70 proc.) mano, kad užsienyje gyvenantys lietuviai prisideda prie geresnio Lietuvos žinomumo ir patrauklumo užsienyje, padeda į Lietuvą pritraukti investicijų, įgyvendina įvairius projektus Lietuvos klestėjimui, skiria lėšų labdaros ir paramos iniciatyvoms, remia Lietuvoje likusius giminaičius ir artimuosius, kuria ar palaiko lietuviybės židinius užsienyje.

Didžioji dauguma – 87 proc. – gyventojų sužino apie Lietuvos užsienio politiką iš televizijos. Antroje vietoje – internetinė žiniasklaida, ją paminėjo 53 proc. gyventojų. Tačiau jaunimui internetinė žiniasklaida jau yra pirmoje vietoje – 79 proc. Lyginant su 2017 m. šio šaltinio svarba žymiai padidėjo.

Nuosekliai didėja ir užsienio politikos naujienas ministerijos socialiniuose tinkluose sekančių žmonių skaičius.

Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa ministerijos užsakymu atlikta 2018 metų gruodžio mėnesį.

TELKINIAI

LIETUVĄ – LEMONT, IL

Keliavome Lietuvos laisvės kovotojų, partizanų takais (2)

Org. „Vaiko vartai į mokslą“
remiami dienos centrai
aprašo dalyvavimą projekte

Vasario 10 d. Pasaulio lietuvių centre, Banių šeimos salėje, 12:15 val. p. p., org. „Vaiko vartai į mokslą“ metinio pranešimo metu pateiks finansinę ataskaitą ir pristatys organizacijos projektus 2018 m., organizacijos veiklos dvidešimtaisiais metais, bei pasidalins ateities veiklos planais. Vienas 2017/2018 m. įgyvendintų projektų – tai aštuonių organizacijos remiamų centrų Lietuvoje dalyvavimas edukacinėje ekskursijų programoje „Lietuvos laisvės kovotojų, partizanų takais“. Kiekvienas projekte dalyvaujantis centras savaip susipažino su istorija, buvo skirtingų ekskursijų, susitikimų, užsiėmimų ir patirčių.

Pasibaigus projektui „Draugo“ sausio 24 d. laidoje įspūdiškai dalijosi dviejų centrų Žemaitijoje atstovai. Šiandien pateikiame kelių kitų projekte dalyvavusių centrų atstovų pasisakymai.

„Vilties angelo“ centro vaikai.

Varėnos dienos centro „Svajonė“ projekto vadovė Dalia Višinskienė

Nuoširdžiai dėkojame Jums už skirtą paramą šiam projektui, ši veikla visiems mums širdyse paliko gilų pėdsaką ir neišmatuojamą naudą. Kodėl dalyvavimas buvo naudingas? Vaikai ir vadovės turėjo galimybę susipažinti su Tauro apygardos partizanų kovos už Lietuvos laisvę istorija, išmokti partizanų himną, kelias dainas. Buvo galima gyvai pamatyti Marijampolės Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejuje esančias ekspozicijas bei Kazlų Rūdoje esančią partizanų žuvimo vietą, paminklus, kryžius, kapus, bunkerį. Taip pat aplankytas netoli Veiverių kaimelio esantis „Skausmo kalnelis“, kuriame yra daug kryžių, mažų kryželių, kuklių kapelių, kuriuose palaidoti apylinkėse žuvę pokario partizanai. Gyvai buvo galima išgirsti buvusio tremtinio, šaulio, istoriko, dabartinio muziejininko Algimanto Lelešiaus pasakojimų. Dar kartą supratome, kokia lietuviui yra svarbi Laisvė. Partizanai laimėjo mums ateitį, galimybę čia gyventi laisvai ir laimingai.

Vilniaus dienos centro „Senamiesčio vaikai“ projekto vadovė ses. Onutė Petraškaitė

Vieną šaltą spalio rytą (2017 m. rudenį) išvykome į kelionę „Partizanų takais“. Pasirinkome Merkinę, kadangi žinojome, kad ji susijusi su garsiuoju Dzūkijos partizanų Adolfu Ramanausku-Vanagu, kurio vardu Seimas buvo paskelbęs 2018 metus.

Pirmiausia vykome į Merkinės miestelį. Susipažinti su miesteliu ir jo apylinkėmis mums padėjo Merkinės muziejaus gidas Mindaugas Černiauskas. Pačiame muziejuje sužinojome apie Merkinės istoriją, pamatėme partizanui Adolfui Ramanauskui-Vanagui skirtą ekspoziciją. Aplankėme Merkinės kryžių kalnelį, kur gidas pasakojo, kad šis kalnelis iškilo partizanų kūnų užkasimo vietoje, o dabar stovi memorialas-koplyčia dzūkų partizanams atminti ir iškilo atminimo kryžiai. Pasukome sušilti molio ir keramikos dirbtuvėse edukacinėje programoje, kurią mums vedė žymūs meistras Laima ir Džiugas Petraičiai.

Po šitokios edukacinės programos vykome į Norulių mišką apžiūrėti atstatyto Norulių miško partizanų bunkerio, kuriame, manoma, kurį laiką gyvenęs ir Adolfas Ramanauskas-Vanagas, o šalia buvęs kitas bunkeris, kuriame susisprogdino išduoti 4 jauni partizanai. Gerokai užtrukome ir paklydome, kol atradome šį partizanų bunkerį. Jį apžiūrėję vykome susitikti ir apžiūrėti partizanų Dainavos apygardos vadavietės Kasčiūnų kaime ir susitikti su gyvu likusiu partizanų Juozu Jakavoniū-Tigru. Mums šis susitikimas paliko labai gilų įspūdį, po kurio nesinorėjo net kalbėtis tarpusavyje. Tyliai apmąstėme juodžiausius mūsų Lietuvos istorijos puslapius.

Kauno Žaliakalnio vaikų dienos centro projekto vadovė ses. Liudvika Lukoševičiūtė

Kelionės išvakarėse žiūrėjome su vaikais naują dokumentinį filmą „Baladė apie Rimvydą ir Žaibą“, kuris pastatytas 2018 m. Filmo veiksmas vyksta tame pačiame miške, į kurį mes vykome.

Mūsų ekskursijos vietovė – Tauro apygarda. Aplankėme dalį miško teritorijos ties Lekėčiais, kur yra du svarbūs objektai: J. Butėno bunkeris ir žūties vieta bei A. Grybino-Fausto bunkeris ir žūties vieta.

Atvykus į mišką vaikams buvo papasakota apie šiuos du žinomus partizanus, jų žūties aplinkybes. Meldėmės prie paminklo žuvusiems. Ekskursijos metu vaikai buvo suskirstyti į du būrius, turėjo išsirinkti vadą, sugalvoti jam slapyvardį ir atlikti užduotis miške. Pasidaliję į du būrius, atsiskyrusius vienas nuo kito, perdavinėjome raštelius per ryšininkus, stengėmės neišduoti savo vadų vardų, įvairiais būdais perduoti reikalingus daiktus, kad nepastebėtų priešas, išsaugoti duoną būrio draugams, pajusti gyvenimo miške skonį bent iš dalies... norėjome, kad vaikai suvoktų, jog prieš 70 m. čia gyveno ir mirė žmonės... dėl Tėvynės laisvės.

Išvyką organizuoti buvo sunku, nes reikėjo vaikus jai paruošti. O tai nėra atrakcionų parkas ir ne Valdovų rūmai, bet temos, kurias reikia PATIRTİ... Mums nepavyko susitikti su partizanų Vytautė Balsiu, kaip buvome planavę, dėl jo silpnos sveikatos.

Žaliakalnio vaikų dienos centre taip pat vyko viktorina „Partizanų takais“, kurioje dalyvavo ir tie, kurie negalėjo vykti į kelionę. Viktorina organizuota tuo pačiu principu, palikus tuos pačius būrių vadus kaip ekskursijoje. Jos metu vyko būrių sutelktumo pra-

Prie Krasnojarsko krašto žemėlapiu.

tybos, teorinė užduotis su klausimais iš filmo, ekskursijos bei praktinės užduotys, kurių metu reikėjo iššifruoti užkoduotą tekstą, suvaidinti partizanų gyvenimo epizodą, surasti vėliavėles, išslapstyti teritorijoje. Tuo buvo siekiama, kad vaikai, dalyvavę ekskursijoje, įtvirtintų savo žinias, o nedalyvavę galėtų gauti informacijos iš kitų.

Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ Vaikų ir paauglių dienos centro „Vilties angelas“ projekto vadovė Lina Gervytė-Michailova

Aukštadvarėje organizavome ugdomąją savaitę „Lietuvos laisvės kovotojų takais“. 16 vaikų, 7-11 m., supažindinome su partizanais ir jų šūkiu „Gyvenimas Tėvynei, siela Dievui“ bei partizaniniu karu, vykusiu 1944–1953 m. Aiškinomės, kas yra bunkeris, kaip jis atrodė, kas yra ryšininkas ar antsiuvas. Kūrėme savo slapyvardžius, gaminome antsiuvus, statėme bunkerius, mokėmės pernešti sužeistą partizaną, tapome ryšininkais ir nešėme žinią kitiems partizanams, slėpėme vėliavą ir patys slėpėmės nuo enkavėdistų, kurie vėliau mūsų ieškojo, valgėme partizanų pietus: juoda duona, lašiniai, cukraus plytelė ir žolelių arbata; ištraukę lapelius su partizanų vardais, už juos meldėmės. Įgytas žinias įtvirtinome viktorinoje „Lietuvos partizanai“.

Org. „Vaiko vartai į mokslą“ yra dėkinga Lietuvių Fondui už projekto „Lietuvos laisvės kovotojų, partizanų takais“ finansavimą. Paramos dėka remiamus dienos centrus lankantiems rizikos grupės šeimų paaugliams buvo galima organizuoti pamokas ir ekskursijas, per kurias jie geriau susipažino su svarbiu, garbingu ir skaudžiu Lietuvos istorijos laikotarpiu, aplankė vietas, sutiko žmones. Organizacija yra dėkinga visiems organizaciją palaikantiems mecenatams ir fondams bei pavieniams rėmėjams. Kviečiame Čikagos ir apylinkių lietuvių visuomenę į vasario 10 d. pranešimą, kurio metu prie kavutės org. „Vaiko vartai į mokslą“ 2018 m. veikla bus pristatyta plačiau.

Org. „Vaiko vartai į mokslą“ inf.

Žaliakalnio vaikų dienos centro išvyka.

Prie paminklo Tauro apygardos patizanams.

VVM archyvo nuotraukos

CHICAGO, IL

Žygeiviai paminėjo
Klaipėdos krašto atgavimą

Šalta žiemos diena neišgąsdino žygeivių, minėjusių Klaipėdos krašto išvadavimo datą.

Klaipėdos krašto išvadavimo 96-ąsias metines paminėjo Lietuvos šaulių sąjunga išeivijoje, tautiečius pakvietusi prisijungti prie sausio 27-ąją rengiamo žygio. Tą dieną Lemonto miestelio pakraštyje susirinkę dalyviai galėjo pasirinkti pagal savo jėgas: bėgti 9 kilometrus, arba pėsčiomis įveikti 5 kilometrų maršrutą. Šalta žiema ir po kojomis girgždantis sniegas negąsdino lietuviška tautine atributika pasipuošusių žygeivių. Juolab kad prie finišo visų dalyvių laukė šilumą skleidžiantis laužas, aplink kurį susibūrus buvo prasminga prisiminti svarbų Lietuvos istorijos įvykį – Klaipėdos krašto išvadavimą. Renginio organizatorių bei dalyvių gretose buvo Čikagos lietuvių bėgimo klubo bei Čikagos skautų vietininkijos atstovai.

„Draugo“ inf.

Čikagos lietuvių bėgimo klubo atstovai žygyje nestokojo entuziazmo ir geros nuotaikos.

Žygio dalyviai – su Lietuvos ir Mažosios Lietuvos vėliavomis. Renginio organizatorių nuotr.

WASHINGTON, DC

Ambasadoje pristatyta
Bill Sarpaliaus knyga

LR ambasadoje Washingtone vykusiame knygos „The Grand Duke from Boys Ranch“ pristatyme – jos autorius (d.) Bill Sarpalius ir ambasadorius Rolandas Kriščiūnas.

Sausio 28 d. LR ambasadoje Washingtone buvo surengtas buvusio JAV Kongreso nario Bill Sarpaliaus knygos pristatymas. Trečios kartos lietuvių kilmės politikas dalijosi neeiline savo gyvenimo istorija – kaip iš benamio, vėliau „berniukų rančos“ (vaikų namų) auklėtinio Texas tapo JAV Atstovų rūmų nariu. Knygos autorius dalijosi prisiminimais apie pirmąją JAV Kongreso delegacijos kelionę į Lietuvą 1990 m. vasario mėn. bei pasakojo apie lietuviybės „geną“.

Vos jam pradėjus darbą Kongrese, 1989 m., Bill Sarpalių jo kabinete aplankė profesorius Vytautas Landsbergis, su kuriuo kalbėjosi apie paramą Sąjūdžio visuomeniniam judėjimui. Suradęs kitus, su Lietuva ryšius turinčius Kongreso narius, Bill Sarpalius sukūrė Lietuvos laisvės siekius remiančią grupę. Vėliau, 1990 m. vasario mėn. kartu su Kongreso atstovais Richard Durbin, Christopher

Cox ir John Miller lankėsi Lietuvoje, taip išreiškdami paramą Lietuvos žmonių siekiui patiems kurti savo ateitį. Už nuopelnus Lietuvai Bill Sarpalius 1998 m. buvo apdovanotas LDK Gedimino ordinu, Komandoro didžiuoju kryžiumi.

Apdovanojimas įkvėpė ir Bill Sarpaliaus 11 metų rašytos knygos pavadinimą: „Didysis kunigaikštis iš berniukų rančos“ („The Grand Duke from Boys Ranch“). Dar 13 metų nemokėjusiam skaityti, parašyti knygą buvo iššūkis ir, kaip pats Bill Sarpalius sako, be žmonos Jenny paramos ir paskatinimo, vargu, ar tai būtų padaręs.

Knygos autorius pažymėjo, kad jam gyvenime padėjusi kovotojo dvasia, atkaklus darbas ir tikėjimas – yra ir dalis jo „lietuviško kraujo“.

Į 300 knygos puslapių surašyta visa gyvenimo istorija. Knygoje daug vietos skiriama prisiminimams apie Lietuvą ir įvykius, susijusius su Sovietų Sąjungos žlugimu.

LR ambasados inf.

Lietuvių kilmės Bill Sarpalius pasakojo apie kelią nuo benamio berniuko iki JAV Kongreso nario. LR ambasados nuotraukos

Brighton Parko parapija prisiminė Sausio 13-osios gynėjus

Lietuva nėra didžiulė, palyginus su kitomis pasaulio šalimis, žmonių nedaug, bet žmonių širdys labai didelės, o meilė Tėvynei – dar didesnė.

Sausio 13-osios įvykiai daugeliui mūsų į atmintį įstrigo kaip žiauraus išpuolio prieš beginklius žmones atminimo diena. Minint šią skaudžią mūsų istorijos datą, pradedant šv. Mišias, choro giesmės lydima buvo įnešta Lietuvos vėliava, kuri buvo pastatyta prie šiai progai papuošto altoriaus. Po kiekvieno perskaityto laisvės gynėjo vardo skambėjo liūdnas varpo garsas, o prie nuotraukų tyliai mirgėjo žvakės. Išpūdingas kunigo Gedimino Keršio šiai dienai pri-taikytas pamokslas priminė, kokia

brangi žmonėms laisvė. Popiežius Pranciškus, lankydamasis Lietuvoje 2018 m., taip kalbėjo apie laisvę: „Laisvė, kaip žinome, yra turtas, kurį reikia nuolat saugoti ir perduoti naujoms kartoms kaip brangų paveldą. Tamsaus smurto ir persekiojimų laikais laisvės liepsna negėsta, bet įkvepia vil-tį sulaukti ateities, kurioje bus gerbias kiekvienam žmogui Dievo duotas orumas ir visi jausimės pašaukti bendradarbiaudami kurti teisingą ir bro-lišką visuomenę, nes labai reikia tokio solidaraus tarnavimo visų labui“. Nors ir gyvename toli nuo Tėvynės, šių drašuolių, kurie paaukojo savo gyvybes už laisvę, niekada nepamiršime. Ačiū už laisvę!

Joana Drutytė

Brighton Parko parapijoje buvo prisimintos ir pagerbtos Sausio 13-osios aukos. J. Drutytės nuotr.

Vilnius užė švęsdamas 696-ąjį gimtadienį

Matej Bizovicar „Refufish“.

Jan Hladil „Rezonatorius“.

Nina Sulin & Natalija Črnec „Coexistences“

Atkelta iš 1 psl.

Pernai Kaunas buvo sugalvojęs smagų akibrokštą sostinei – pakvietė vilniečius miesto gimtadienį švesti... laikinojoje sostinėje. Kauno meras pasamdė daug autobusų, kurie vilniečius į Kauną ir atgal vežė nemokamai. Bet kadangi panorėjusių buvo itin daug – buvo paskelbta išankstinė keliaujančiųjų registracija. Kaune jų laukė nemokami koncertai, nemokami muziejai, nemokamos ekskursijos su gidais, o bet kuris kaunietis galėjo bet kurį atvykėlį pakviesti į restoraną ar savo namus pietų. Apie šią akciją dar ilgai kalbėta. Šiemet ji buvo pakartota. Bet tuo metu šiemet šventė, užė ir Vilnius.

Gimtadienio šventė pradėta iškilmingai – prie Rotušės iškeltos trys miesto vėliavos. Nuo šiemet taps tradicija – kasmet rašyti laišką Vilniui. Iš jų ateityje bus sudarytas simbolinis miesto metraštis. Tai primins kunigaikščio Gedimino laišką, tarsi dar vieną iš tų, kuriuos kunigaikštis siuntė didiesiems Europos miestams, kviesdamas atvykti čia pirkliaus, amatininkus ir čia įsikurti, kartu su visais vilniečiais padaryti Vilnių klestintį, pažinti kraštą.

Taip pat prie miesto Rotušės buvo sukviesti tie, kam turime būti dėkingi už mūsų saugumą, kas šiais laikais labiausiai nusipelnė garsindami miesto vardą pasaulyje: policininkai, gaisrininkai, mokytojai, mokslininkai, medikai.

Beje, Vilniaus paveikslų galerijoje buvo galima pamatyti seniausią žinomą Vilniaus atvaizdą. Tai eksponatas, atgabentas iš Slovėnijos nacionalinio archyvo – XIV a. Pasaulio žemėlapis (Mappa mundi).

O renginių tą dieną mieste buvo ir daugiau – vaikų darželiuose prieš Vilnių, buvo pagaminti specialūs lipdukai su reikšmingiausiais miesto istoriniais įvykiais. Prie miesto Santuokų rūmų tą dieną rinkosi ne besituokiantys – buvo pagarbinti sausio 25-ąją gimę kūdikiai. Visiems jiems buvo įteiktos ypatingos miesto savivaldybės staigmenos.

Katedros varpinėje buvo galima gauti specialų žemėlapi su užduotimis – jas įveikusieji galėjo nemokamai aplankyti Bažnytinio paveldo muziejų. O vakare, jau sutemus, Rotušėje už nuopelnus mokslui, teisėsaugai, menui ir kultūrai, architektūrai, sportui, verslui, turizmo plėtrai ir labdarai vilniečiams miesto meras Remigijus Šimašius įteikė šv. Kristoforo – miesto globėjo apdovanojimus.

Tačiau, ko gero, įspūdingiausias įvykis – pirmasis Šviesų festivalis, trukęs tris dienas: penkta-

dienį, šeštadienį ir sekmadienį. Festivalis prasidėdavo saulei nusileidus, o užtrukdavo vos ne iki vidurnakčio. Jį atidarydamas meras Remigijus Šimašius kalbėjo: „1323 m. sausio 25-ąją kunigaikštis Gediminas išsiuntė vieną iš garsųjų savo laiškų, taip Europos akyse tarsi apšviesdamas šį iki šiol Vakarų europiečiams mažai pažintą kraštą ir visiems laikams įrašydamas Vilnių į Europos žemėlapi. Simboliška, kad būtent šią dieną minimas Vilniaus gimtadienis nuo šiol bus švenčiamas daug ryškiau ir Europoje matysis daug labiau, – esu tikras, kad šviesos magija užburs ir vilniečius, ir miesto svečius“.

Pasak jo, Vilniaus šviesų festivalio tikslas – šaltuoju ir tamsiuoju sezonu miestui įkvėpti gyvybės ir

lapiu, reikėjo nupėdinti 3,7 kilometro, kad apeitum visas 27 šviesos instaliacijas, kurias kūrė žinomi menininkai iš devynių šalių (Lietuvos, Portugalijos, Austrijos, Slovėnijos, Švedijos, Čekijos, Australijos, Prancūzijos ir Japonijos). Nors, remdamasis savo patirtimi, galiu pasakyti, kad žemėlapis ne taip jau ir buvo reikalingas, nes žmonių srautas rodė, į kurią gatvę pasukti, kurią sankryžą kirsti. Norint apeiti visas instaliacijas, buvo siūloma pradėti nuo V. Kudirkos paminklo Gedimino prospekte. Čia buvo net keletas šviesos instaliacijų, stebinusių ne tik spalvomis, bet ir V. Kudirkos muzikine kūryba. Katedros aikštėje laukė „Šių laikų Gediminas“ – garsiosios V. Kašubos skulptūros raitelis rankoje laikė šviečian-

Renginio plakatas.

šilumos, išryškinti miesto architektūrą, skleisti kultūrinės idėjas ir vilioti minias turistų. „Istorija taip susiklostė, kad Lietuva daug svarbių progų švenčia žiemą. Vilniaus gimtadienį irgi švenčiame žiemos metu, todėl ieškojome būdų išskirti jį iš kitų lietuviams svarbių progų. Neabejoju, kad šviesų festivalis yra geriausia dovana vilniečiams jų miesto gimtadienio proga“, – teigė R. Šimašius.

Festivalio metu šviesų instaliacijos buvo išdėstytos Vilniaus senamiestyje, viena po kitos, sukuriant vientisą maršrutą. Einant rengėjų paruoštu žemė-

Andrius Karklys. „Gera ten, kur mes“.

tį ir iš tolo matomą karda. Šalia jo kitas kūrinys – du automobiliai, tačiau ne bet kokie. Vieno jų viduje žydėjo saulėgrąžų pieva, o kitame – tarsi gabalėlis klestinčio džiunglių miško. Šiuo kūriniu autoriai norėjo atkreipti dėmesį į gamtos saugą.

Vilniaus ir Liejyklos gatvių kampe dydžiu, šviesomis ir garsais stebino iš 9 kubų sudarytas laikinas architektūrinis objektas. Šviesos kubai, pakilę į 18 metrų aukštį, skleidė šviesą ir garsus. Ši audiovizualinė instaliacija į Vilniaus šviesų festivalį atvažiavo iš Austrijos.

Spalvų ir garsų stebuklai vyko Sereikiškių parke. Greta jo, prie Vilniaus dailės akademijos naujojo pastato, per vadinamąją „Fluxus tiltą“ per Vilnių, nušviestą mistiška šviesa, šviesos kūriniu kvietė pereiti dvi menininkės iš Lietuvos. Autorės žadėjo, kad net ir niūrią, šaltą naktį ši unikali patirtis sukels pozityvių emocijų ir džiaugsmo. Ir jos buvo teisios – norint prasiirti pro tūkstančius raudonai apšviestų kabančių virvelių, reikėjo apie pusvalandį palaukti eilutėje. Tikrai – įspūdis didžiulis.

Dar kitoje senamiesčio vietoje – ant Radvilų rūmų pastato sienos žiūrovai turėjo progos atskleisti ir savo kūrybiškumą – kūno judesiais kurti autentiškus raštus, piešti spalvingus piešinius. Šią pramogą mielai išbandė ne tik mėgstantys piešti, bet ir mažiausieji festivalio lankytojai. Portugalijos šviesos instaliacijų virtuozų OCUBO sukurtas interaktyvus įrenginys į sostinės festivalį atkeliavo aplankęs bei sužavėjęs ne vieno žemyno šviesų festivalių žiūrovus.

Tąnakt vaikščiojau po senamiestį ir gal milijoninį kartą pagalvojau ir tiek pat kartų supratau: koks gražus mūsų diedukas Vilnius.

Seniausias žinomas Vilniaus atvaizdas.

lightfestival.lt nuotr.

A. M. Račkaus dovanos Lietuvai sugulė knygoje

Atkelta iš 1 psl.

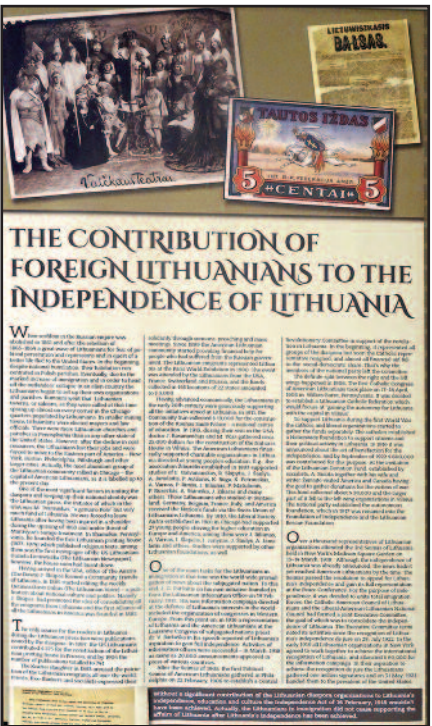
Kolekcija atskleidžia aktyvų Amerikos lietuvių gyvenimą

A. M. Račkus visą savo gyvenimą rinko įvairias lietuvių kultūrinio gyvenimo relikvijas. Parodoje ir jos kataloge rodomos dvi jo į Lietuvą iš Jungtinių Amerikos Valstijų atvežtos kolekcijos. Pirmoji – iš numizmatikos rinkinių, kurioje galima pamatyti įdomiausius eksponatus: retas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir pasaulio tautų monetas, vertingus medalius, egzotiškas įvairenybes ir retas lituanistines bei numizmatines knygas. Antrojoje parodos dalyje lankytojai turi galimybę per unikalius lituanistinius eksponatus susipažinti su XIX a. septintojo dešimtmečio – XX a. ketvirtito dešimtmečio JAV lietuvių visuomeniniu gyvenimu, jų indėlių į Lietuvos valstybės atkūrimą ir įtvirtinimą. „Kai buvo minimos 100-osios A. M. Račkaus gimimo metinės, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje buvo surengta jo kolekcijos paroda ir lankytojai galėjo pamatyti net 1650 eksponatų. Jo surinkti lobynai buvo pristatomi ir 2003 metais parodoje ‘Kaip Amerikoje lietuviai gyvena’, ir 2011-aisiais, kai minėjome mūsų muziejaus įkūrimo 90-metį”, – sakė leidinio pristatyme Nacionalinio M. K. Čiurlionio muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis.

Jis džiaugėsi, kad Lietuvai A. M. Račkus padovanojo daugybę neįkainojamų eksponatų, labai vertingą numizmatikos rinkinį, kuriame yra unikalių monetų ir medalių, įskaitant Lietuvoje gimusio Victor David Brenner, JAV 1 cento monetos kūrėjo 25 medalių rinkinį, įvairių tautų senovinius pinigus, auksinių monetų.

Knygos pristatyme kalbėjusi Lietuvių išeivijos instituto darbuotoja, humanitarinių mokslų daktarė Daiva Dapkutė priminė pirmųjų lietuvių

Lietuvoje, jie Plymouth mieste Pennsylvanijos valstijoje dešimtmečiu anksčiau nei Lietuvoje pastatė pirmąjį lietuvišką spektaklį, jie kūrė draugijas, statė bažnyčias ir buvo labai aktyvūs. „Ši paroda ir leidinys parodo, koks aktyvus lietuvių gyvenimas vyko Amerikoje iki Pirmojo pasaulinio karo, kai Lietuvos nepriklausomybė dar ne-

Vienas iš standų – užsienio lietuvių indėlis į Lietuvos nepriklausomybę.

buvo atkurta. Skaiciuojama, kad tuo metu iš Lietuvos emigravo nuo 300 iki 600 tūkstančių žmonių, tai yra ji neteko ketvirtadalio savo gyventojų. Tai buvo paprasti kaimiečiai ar nedidelių miestelių gyventojai, be darbo patirties, be pinigų, nemokėję kalbos, net 57 procentai iš jų nemokėjo nei skaityti, nei rašyti”, – sakė dr. D. Dapkutė.

Pirmieji lietuviai Ameriką pasiekė dar XIX amžiaus viduryje, ir tai buvo Mažosios Lietuvos lietuviai, atvykę į

davo kaip lenkai ar dažnai kaip rusai, nes buvo atvykę iš carinės Rusijos imperijos, kuriai tada priklausė Lietuva. „Per trumpą laiką atvykėliai iš Lietuvos sugebėjo įsitvirtinti ekonominiame, kultūriniame, visuomeniniame gyvenime, būrėsi į draugijas, bendruomenes, chorus, statė bažnyčias, kultūrinės paskirties pastatus, leido knygas ir laikraščius. Šiandien sunku net įsivaizduoti, kad XX a. pradžioje vien Čikagoje buvo apie 300 įvairių lietuviškų draugijų – tiek vienu metu jų nebuvo net Lietuvoje. To laiko ženklų ir šiandien daug galime rasti, nors labai daug kas pasikeitė, ir apie visa tai pasakoja ši paroda ir naujasis leidinys”, – teigė dr. D. Dapkutė.

Rinkti paskatino Jonas Basanavičius

Knyga „Ypatinga dovana Lietuvai” išleista 850 egzempliorių tiražu, joje tilpo 188 iliustracijos, tekstai pateikiami lietuvių ir anglų kalbomis. Leidinio pradžioje yra pristatomas pats A. M. Račkus. 1893 m. birželio 7 d. Čekiškėje gimęs, 1910 m. išvykęs į Ameriką ir ten studijuodamas A. M. Račkus įsitraukė į įvairių lietuviškų organizacijų (Lietuvos Vyčių, Lietuvių Romos katalikų studentų ir kt.) veiklą, buvo lietuviškosios spaudos Amerikoje steigėjas ir bendradarbis, aktyvus Lietuvos valstybės atkūrimo rėmėjas. Labiausiai A. M. Račkus išgarsėjo kaip kolekcininkas. Gilintis į kolekcionavimą jį paskatino Jonas Basanavičius, 1913 m. viešėjęs JAV. A. M. Račkui, susitikus su J. Basanavičiumi, gilų įspūdį padarė jo žodžiai: „Amerikos lietuviai išmirs, nutautės ir paskės svetimose bangose. Pasirūpink, p. Račkau, kiek galint surinkti čia, Amerikoje, lietuvių kultūrinio gyvenimo relikvijas ir atsiųsk jas Vilniun, Lietuvių mokslo draugijos muziejui.”

A. M. Račkus ne tik rinko Amerikos lietuvių relikvijas, bet ir domėjosi Lietuvos istorija, tad jis tapo vienu aktyviausių 1917 m. Čikagoje įkurtos Lietuvių numizmatikos ir istorijos draugijos narių. A. M. Račkus buvo priimtas į Amerikos numizmatų sąjungą (American Numismatic Association), Čikagos monetų klubą (Chicago Coin Club), Numizmatikos ir archeologijos draugiją Krokovoje. 1935 m. Kaune įvyko Pirmasis pasaulio lietuvių kongresas. Ta proga Užsienio lietuviams remti draugijos kvietimu į Laikinąją sostinę A. M. Račkus atvežė Lietuvii numizmatikos ir istorijos draugijos rinkinį ir savo kolekciją. Tada buvo surengtos dvi didelės parodos Vytauto Didžiojo universitete ir Vytauto Didžiojo muziejuje. Po parodos abi kolekcijas (daugiau kaip 50 000 eksponatų) už daug mažesnę, nei tikroji vertė, sumą (100 000 litų) įsigijo Švietimo ministerija. Pagrindi-

Dr. Daiva Dapkutė.

nė šios kolekcijos dalis perduota Vytauto Didžiojo kultūros muziejui. Leidinio sudarytoja Vaida Sirvydaitė-Rakutienė jo pristatyme sakė, kad teko nemažai padirbėti, atrenkant pačius svarbiausius ir įdomiausius eksponatus knygai. Čia tilpo ir paties kolekcininko biografijos pristatymas, ir jo kolekcijų aprašymas, ir skyrius apie Amerikos lietuvių įnašą į Lietuvos nepriklausomybę. Įdomus ir skyrius apie numizmatiką, kuri parengė dr. Ignas Narbutas.

Paroda Istorinėje Prezidentūroje veiks iki šių metų pabaigos. A. Vaškevičiaus nuotraukos

„Leidinio apimtis neleido išsiplėsti, bet šiemet, Pasaulio lietuvių metais mes ir toliau plėtosime šią temą planuojame surengti konferenciją, tęsti tyrinėjimo darbus. Pakvieskite savo artimuosius, giminaičius, svečius į šią unikalią parodą, kuri Istorinėje Prezidentūroje Kaune dar veiks iki 2019 metų pabaigos”, – sakė V. Sirvydaitė-Rakutienė.

Dr. I. Narbutas kalbėjo apie tai, kaip svarbu buvo išleisti knygą – kai 1993 m. buvo A. M. Račkaus rinkinių paroda, jokio katalogo ar kito leidinio apie ją neišleista ir informacijos išlikę mažai. Jis sakė, kad į katalogą tilpo tik 367 daiktai iš maždaug 50 tūkstančių, bet jie puikiai iliustruoja, kokią vertingą dovana Lietuvai yra padovanojęs šis Amerikos lietuvis.

Gausaus ir įdomaus dr. A. M. Račkaus rinkinio eksponatai – JAV lietuvių veiklos liudytojai.

emigrantų į JAV, vadinamųjų „gryno-rių” istoriją, kalbėjo apie tai, kiek daug šie žmonės per trumpą laiką visiškai jiems svetimoje aplinkoje sugebėjo nuveikti. Būtent šie emigrantai jau 1879 m. pradėjo leisti pirmąjį laikraštį „Gazietas lietuviška”, kuris pasirodė ketveriais metais anksčiau už „Aušrą”

JAV su vokiečių emigrantų banga. D. Dapkutė pasakojo, kad atvykėliai išdarbino Pennsylvanijos anglų kasyklose, plieno gamyklose, Čikagos skerdyklose, įvairiuose fabrikuose, tiesė kelius, dirbo kitus sunkius fizinius darbus. Jų tautinė savimone dar nebuvo susiformavusi – atvykėliai užsirašy-

Apie K. Škirpą „visko” M. A. Harold nežino (1)

VIDMANTAS VALIUŠAITIS

Vilniuje gyvenantis Didžiosios Britanijos pilietis Mark Adam Harold, su Lietuvos liberalų sąrašų išrinktas į Vilniaus miesto savivaldybę ir kontraversiškų iniciatyvų dėka vis atkreipiantis į save visuomenės dėmesį, 2019 m. sausio 1-ąją – Vėliavos dieną – savo tinklalapyje paskelbė dar vieną savo pasvarstymą apie Kazį Škirpą. Autorius mano, kad šia tema žino „viską”, tad savo rašinį taip ir pavadino: „Viskas apie Kazio Škirpos alėją”.

Svetimoje šalyje užaugęs ir išsilavinęs, Lietuvos istorijos nei pergyvenęs, nei giliau studijavęs žmogus „visko” apie tos šalies istoriją žinoti negali. Ypač – tokiais sudėtingais klausimais, kuriais nesutaria profesionaliai dirbantys istorijos tyrinėtojai, skirtingai traktuojantys ir interpretuojantys kartais net tuos pačius istorijos faktus. Juo labiau asmenims, niekaip nesusijusiems su Lietuvos istorija ir jos atminties paveldu, vargu ar dera pamokslauti ir „teisėjauti” juos svetingai priėmusiosios šalies žmonėms ką ir kaip jie turi gerbti bei atminti.

M. A. Harold tokio „teisėjo” vaidmens, deja, imasi. Jo veiklą Vilniaus miesto taryboje, greičiausia, maža kas pastebėtų, jeigu ne jo iniciatyva panaikinti pulkininko ir diplomato Kazio Škirpos alėjos pavadinimą. Nuo pat savo kadencijos Vilniaus m. taryboje pradžios šią savo „misiją” jis vykdo su dideliu atkaklumu ir maratonininko ištverme. Tai patraukia visuomenės dėmesį ir M. A. Harold tampa pastebimais.

Dar 2016 m. tuo klausimu teko dalyvauti su juo viešuose debatuose Vilniaus rotušėje, atsakyti į kontraversijas keliančius klausimus, paskelbti ne vieną straipsnį spaudoje, parodanti, kad „Škirpos klausimas” nėra nei toks banalus, nei vienareikšmiškas, kaip jį bando pristatinėti svečias iš Didžiosios Britanijos.

Tačiau jam nepritariančių balsų M. A. Harold negirdi, pristatomas jam neparankius argumentus – ignoruoja, jo nuomonei prieštaraujančių istorikų darbus – nutyli. Jis kolekcionuoja tik tas nuomones, kurios palaiko jo tezę, jas nuolat kartoja ir ekspozicijuoja. Tarsi kitokia perspektyva į jam rūpimą klausimą neegzistuoja. Bet taip nėra.

Galima būtų nekreipti dėmesio į vienpusiškus užsieniečio išvedžiojimus: na, žmogus, turi tokią nuomonę... Ar maža lietuvių, neišsiginusių į temą, nežinančių sudėtingo istorijos tarpsnio detalių, tinkamai nesusipažinusių su istorinėmis aplinkybėmis, vis tiek komentuoja iš konteksto ištrauktas detales ir reiškia nuomonę?

Tačiau A. M. Harold atvejis – kitas. Jis – Vilniaus miesto tarybos narys. Su atitinkamais įgaliojimais, sprendimų iniciavimo teise bei poveikio kitiems tarybos nariams galimybėmis.

Todėl į jo sausio 1 d. paskelbtus teiginius, tariamai „pagrindžiančius” jo raginimą Vilniaus miesto pavadinimų, paminklų ir atminimo lentų komisijai „pateikti projektą Tarybai, *pervadinti tą gatvę* (išskirta – V. V.) Vėliavos vardu iki vasario 16 d.” ir tokiu būdu „gerinti miesto įvaizdį, gerbti miestiečių atmintį, sąžiningai ginti Basanavičiaus demokratinę viziją”, atsakysiu papunkčiui – į kiekvieną iš jų, – kad Vilniaus tarybos nariams būtų aišku, ko tie teiginiai iš tiesų verti.

1. Pradėkime nuo nuotraukos.

M. A. Harold pasisakymas iliustruojamas Lietuvos kariuomenės vado generolo S. Raštikio, pasiuntinio Berlyne K. Škirpos ir Vokietijos kanclerio A. Hitlerio bendra nuotrauka. Mažiau informuotam skaitytojui žinutė aiški: nacių „kolaborantai” atvyko į Berlyną gauti instrukcijų iš „savo šefo”. Autorius apdairiai nenurodo, kad tai – 1939 m. balandžio 21 d. užsienio svečių priėmimas Vokietijos valstybės vadovo 50-mečio proga, kuriame dalyvavo daugelio pasaulio šalių, su kuriomis Vokietija palaikė diplomatinius santykius, pasiuntiniai. Kodėl Lietuva tuo metu būtų turėjusi ignoruoti arba boikotuoti tokį pakvietimą, jeigu jame dalyvavo taip pat ir Didžiosios Britanijos bei Sovietų Sąjungos atstovai?

Rusijos propagandistas A. Diukovas šią nuotrauką taip pat naudoja savo paskvilams iliustruoti.

Tariamai K. Škirpos „kolaboravimą su naciais” įrodanti nuotrauka.

ti. Tik jis elgiasi korektiškiau – taip drastiškai nuotraukos nekupiūruoja. Jo naudojamoje kopijoje matyti dar vienas Lietuvos karininkas ir daugiau šventiškai apsirengusių žmonių, aiškiai liudijančių laisvą, neįpareigojančią priėmimo atmosferą.

Vilniaus m. taryboje veikiančiam britų politikui ši aplinkybė, regis, kaip tik buvo neparanki – per daug, matyt, nukreipianti žiūrovų dėmesį į nereikalingas detales. Tad kupiūruodamas nuotrauką jis bandė perkelti akcentą: sudaryti Lietuvos atstovų susitikimo su A. Hitleriu labiau „tet-a-tet” išpūdį, tarsi savotiškai „saistančią” akistatą – idant susidarytų labiau atgrasus, autoriaus atkakliai brukamą K. Škirpos „kolaboravimo su naciais” tezę tariamai „patvirtinantis” išpūdis. Tą pačią nuotrauką knygoje „Mūsiškiai” tame pačiame kontekste eksploatuoja, beje, ir R. Vanagaitė.

Tačiau istorinių asmenų nuotraukų su A. Hitleriu yra labai daug. Ar jos taip, nepaisant konteksto, kompromituoja kiekvieną, kuris tokiose nuotraukose yra matomas? Sakysime, dabartinės D. Britanijos karalienės dėdė, Wales princas Edward ir britų karalius Edward VIII, dėl meiluzės atsisakęs sosto, ne tik fotografavosi, vizitavo Vokietiją, bet ir neslėpė savo simpatijų nacių režimui bei asmeniškai A. Hitleriui. Tačiau neteko girdėti, kad M. A. Harold būtų dėjęs pastangų „apsitvarkyti” pirmaisiai namuose – pasirūpinti, kad ir Princo Edwardo teatro (Prince Edward Theatre) pavadinimas būtų panaikintas, o tuo pat metu – „pagerintas” ir Londono įvaizdis, parodyta daugiau pagarbos „miestiečių atminčiai”, apginta britų sostinės „demokratinė vizija”... Bet ne. M. A. Harold išsyk imasi K. Škirpos...

2. „Niekas nekaltina Škirpos tiesiogiai žudžius žydus. Tai ne vienintelis būdas dalyvauti Holokauste ir prarasti moralinę teisę tapti pagerbtu gatvės pavadinimo suteikimo būdu. Argumentas „jis pats nešaudė” yra silpnas, juolab dėl to, kad ir Hitleris ir Stalinas patys irgi nešaudė.” (M. A. Harold)

Palyginimas K. Škirpos su J. Stalinu ar A. Hitleriu daugiau sako apie M. A. Harold, negu apie K. Škirpą. Du galingiausi to meto totalitarinių režimų diktatoriai, kurių jėgos struktūros tebuvo priemonė vykdyti jų politinei valiai, o tuo pačiu – ir kriminaliniams karo nusikaltimams, lyginami su diplomatu, ne tik nevadovavusiu jokioms, betu ir labai mažos valstybės, jėgos struktūroms, tegu neturėjusiu nė politinių sprendimų priėmimo galios. Nei kol Lietuvos valstybė egzistavo, nei juo labiau vėliau, kai tie diktatoriai šią valstybę sunaikino.

Po Lietuvos okupacijos ir Lietuvos pasiuntiny-

bės pastato Berlyne sovietų užgrobito, K. Škirpa liko faktiškai privatus asmuo ir tik jo moralinis bei politinis autoritetas tegalėjo būti telkiantis veiksnys. Į rezistencinę kovą prieš sovietų okupaciją žmonės jungėsi ne K. Škirpos įsakyti ar verčiami, bet išskirtinai savanorystės pagrindais, pasiryžę tai kovai atiduoti viską, įskaitant gyvybes. Už tą auką jie negalėjo tikėtis „atlyginimo” iš K. Škirpos: nei „biudžeto”, nei „organų”, kuriais būtų galėjęs versti žmones vykdyti jo valią, jis neturėjo. Jo lyderystė tebuvo moralinė, kaip ir Sąjūdžio laikais, kai „apačios” kilo vien politinės situacijos ir pasitikėjimo vadovybe motyvuojamos, bet ne kitomis priemonėmis. Todėl Škirpos lyginimas su Stalinu ar Hitleriu geriausiai atveju yra neprofesionalus, blogesniu – nesąžiningas.

3. „Škirpa kaltintas antisemitinės propagandos platinimu, bandymu kolaboruoti su naciais, sukurti nacistinę nedemokratišką Lietuvą be žydų. Tai, kad jam nepavyko, kad naciai jam to neleido padaryti, nereiškia, kad jis nieko blogo nepadarė.” (M. A. Harold)

Tai netiesa, o tvirtinimas, esą „naciai jam to neleido” yra tiesiog nesąmonė. K. Škirpa nebuvo antisemitas, negalvojo apie „Lietuvą be žydų”. Priešingai. Jis buvo kairiųjų pažiūrų žmogus, valstietis liaudininkas, kurių politinė platforma, jau vien ideologiniais pagrindais, antisemitizmą traktavo kaip blogį. Jei būtų buvę kitaip, socialdemokratai ir valstiečiai liaudininkai, 1926 m. laimėję Seimo rinkimus, kai prezidentu tapo K. Grinius (žydų gelbėtojas ir pasaulio teisuolis), o ministru pirmininku – M. Sleževičius, taigi, demokratinį pažiūrų žmonės, nebūtų skyrę K. Škirpos Lietuvos kariuomenės Generalinio štabo viršininku. Savo demokratinę nusistatymą K. Škirpa patvirtino veiksmais, priešinęsis 1926 m. gruodžio 17 d. perversmui, jį smerkęs savo gausiuose raštuose ir vėliau.

Konkretų K. Škirpos nusistatymą tiek demokratijos principų, tiek ir žydų atžvilgiu atspindi jo laikysena Vilniuje, 1918 m. lapkričio 10 d. vykusioje radikalių socialistinių organizacijų konferencijoje. Būtent ši konferencija siekė veikiančią Lietuvos Tarybą nušalinti, įsteigti Lietuvos revoliucinę tarybą, „paimti krašto valdžią ir sudaryti miliciją”. Konferencijoje greta lietuvių buvo plačiai atstovaujami taip pat ir žydai, lenkai bei gudai. Nebuvo čia tik bolševikų.

K. Škirpa prieštaravo siaurai „srovinei” galvosena. „Valstybę gali sutverti ne vien kokia nors politinė bei socialistinė srovė, bet visa tauta, visi krašto piliečiai, susijungę vardan bendro tikslo.” Jis pabrėžė, kad „revoliucinė Lietuvos Taryba, sudaryta iš vienerių socialistinių partijų, negali būti viso kraš-

to atstovybe, nes ji remsis vien tik ant proletariato.” Ir tai pavojinga. Tokia taryba gali „iššaukti sodžiaus gyventojų” nepasitenkinimą ir „sukelti juos prieš miestelėnus, kas, be abejo, yra negeistina ir gali iššaukti atvirus užpuolimus ant žydų ir inteligentijos. Čia gali kilti tarpusavio piliečių ginkluota kova. Lietuvos valstybės atstatymas nuo to labai nukentėtų, o gal ir visai žlugtų. Kas atsakys už tai?!”

Jis skeptiškai vertino Rusijoje susikūrusią bolševikuojančią revoliucinę Lietuvos socialistų liaudininkų partiją, kuri „Lietuvos gyvenime nieko nėra atlikusi”, bet socializma diegianti „kumščio pagalba”. Škirpa rašė: „Piliečių lygybė ir laisvė atmetama, podraug su demokratizmo principu ir Steigiamuoju Lietuvos Seimu. Su tokiais žmonėmis mums nepakeliui, nes mes stovime už visų piliečių liuosybę ir laisvę.” („Lietuvos ūkininkas”, 1918 m. lapkričio 23 d., Nr. 1, p. 8–9.)

K. Škirpos pozicija „stovėti” už „visų piliečių” teises aiškiai rodo jo poziciją, kad kuriamoje demokratinėje Lietuvoje ne vien lietuviai, bet ir kitataučiai Lietuvos piliečiai, galėtų džiaugtis „liuosybe ir laisve”. Plačiau apie tai „Kultūros baruose” rašo prof. K. Skrupskelis straipsnyje „Ką atskleidžia ankstyvieji Kazio Škirpos rašiniai”

4. „Škirpa buvo namų arešte Berlyne, kad negalėtų grįžti į Lietuvą suvienyti lietuvių. Naciai nenorėjo bet kokios nepriklausomos Lietuvos, jie planavo „valyti” visą rytų Europą bei duoti žemės vokiečiams”. (M. A. Harold)

Čia jau su autoriumi sutinku: iš tiesų, vokiečiai puikiai suprato, kad K. Škirpos politinis autoritetas to meto lietuvių visuomenėje buvo didelis, reputacija – aukšta, jis buvo pajėgus bolševikų okupacijos supriešintą Lietuvą suvienyti ir veiksmingai prisiimti politinę lyderystę. Vokiečiams būtų labai neparanku, jei Lietuvoje būtų atsiradęs stiprus politinis lyderis, galintis trukdyti jų kolonialistiniams planams. Todėl K. Škirpą jie internavo. M. A. Harold taip pat teisus, tvirtindamas, kad vokiečiai neplanavo atstatinėti nepriklausomos Lietuvos – jos teritorija, turtai ir dalis žmogiškojo potencialo, germanizavimui palankaus (kiti, nepasiduodantys, turėjo būti ištremti į Rytus), buvo numatyta kaip žygio Drang nach Osten gyvybinės erdvės išteklius – germanų Lebensraum’o Rytuose medžiaga „vidaus vartojimui”.

Tačiau ši autoriaus tezė kaip tik prieštarauja tam, ką jis bando įrodinėti: neva K. Škirpa buvęs vokiečių marionetė. Jei toks būtų buvęs, jis būtų naudingas vokiečiams Lietuvoje, kai jie čia jau šeiminkavo. Kam jie „savo žmogų” laikytų uždarytą namų arešte Berlyne? Bet kaip tik dėl to, kad K. Škirpa nebuvo vokiečių marionetė, jis buvo internuotas išsyk po to, kai 1941 m. birželio 23 d. buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybė ir sudaryta Laikinoji Lietuvos vyriausybė.

5. „Škirpa galų gale skelbė savo rezistenciją nacių okupacijai tik 1944 m., dėl ko jis buvo laikytas koncentracijos stovykloje. Su privilegijomis.” (M. A. Harold)

Faktų nežinančio ir istorinio konteksto neįsimančio žmogaus tvirtinimas. Faktai priešingi. K. Škirpa užmezgė ryšį su lietuvių rezistencija išsyk po Lietuvos okupacijos 1940 m. birželio 15 d. Jau birželio pabaigoje – vienintelis iš diplomatinio korpuso atstovų! – K. Škirpa išdrįso atvažiuoti į sovietų jau kontroliuojamą Lietuvą ir užmegzti tiesioginius kontaktus su žmonėmis, pasiryžusiais jungtis į antisovietinės rezistencijos sąjūdį. 1941 m.

liepą jis susirašinėjo su J. Brazaičiu, einant šiam Laikinosios Lietuvos vyriausybės (LLV) ministro pirmininko pareigas (laiškus perduodamas per patikimus pasiuntinius, jie išlikę), kur jis pateikia aiškias direktyvas kaip LLV laikytis vokiečių atžvilgiu, kad nesidarytų nė mažiausios galimybės tuos santykius interpretuoti kaip kolaboravimą ar pasivedimą nacių tarnystei.

Fiziškai K. Škirpa negalėjo būti Lietuvoje, nes vokiečiai nedavė jam leidimo įvažiuoti į Lietuvą per visą okupacijos laiką. Vienintelį kartą jis buvo trumpam atvykęs Lietuvon 1943 m., motinos ligos pretekstu. Bet ir to trumpo vizito metu sugebėjo atlikti konsoliduojantį vaidmenį – jis susitiko su svarbiausių antinacinės rezistencijos grupių vadovais, įtikino juos apsi-

bereiškią žmonės. Už menkiausią dalykėlį brutalūs, matomai, specialiai parinkti, puskarininkiai, ant mūsų rėkavo, grąšindavo. Trūko tik vieno, kad nemušdavo!”

Evakuacijos metu, kai amerikiečių kariuomenė priartėjo prie šios „privilegiuotos” vietos Bad Godesberge, gaileiterių stumdomi bei žeminami, šie nacių „svečiai” buvo varomi pėsti į kitą „surinkimo vietą“, ne vienas jų pakeliui žuvo. K. Škirpa toliau rašo: „buvome priversti gulėti pakeliui įvairiose vietose ant šiaudų ar net ant plikų grindų, ilgai šalti atvirame ore arba nekūrenamose patalpose, vargti po kelias dienas ir naktis sausakimšai prikimštuose ir nešvariuose vagonuose, drebėti dėl savo gyvybės laike apšaudymo traukinių iš lėktuvų ir t. t...

Windsoro hercogas ir hercogienė Miunchene susitinka su Vokietijos lyderiu Adolfu Hitleriu. 1937 m. spalio 23 d. PA nuotr.

jungti į vieningą vadovaujantį politinį centrą – Vyriausiąją Lietuvos išlaisvinimo komitetą (VLIK’ą).

Vokiečių pareigūnai Berlyne, išdavę K. Škirpą leidimą vykti į Lietuvą, vėliau susilaukė nemalonumų iš gestapo. Reikia turėti galvoje, karo metais laisvo susisiekimio nebuvo, kiekvienai kelionei į kitą miestą, juo labiau – kitą šalį, reikėjo specialaus valdžios pareigūnų leidimo.

Apie savo, kaip nacių areštanto „privilegijas”, K. Škirpa diplomatijos šefui S. Lozoraičiui 1945 m. gegužės 30 d. laiške iš Paryžiaus rašė: „viesbutis buvo aptvertas spygliuotomis vielomis ir paruoštas kitos rūšies „svečiams”: jame buvo patalpinta apie 130 politinių internuotųjų, kurių tarpe patekau ir aš. Tai buvo beveik vieni prancūzai – aukštų rangų karininkai ir keli civiliai asmenys, kurių tarpe generolo de Gaulle, dabartinio Prancūzų vyriausybės galvos, sesuo, ponია Calliau su vyru, inž. Calliau. Iš kitų tautų, apart manęs, dar buvo Montenegro princas Mykolas (Jugoslavijos Karaliaus Petro pusbrolis), Belgijos Senatorius ir Bruexelles burmistras Marius Renard, viena amerikietė (Miss Legendre) ir du vokiečiai brolis su seserim, von Rechberg, buvęs Kronprinco Ordonnanzoffizier ir žymus Vokietijos industrininkas. <...> Tačiau režimas jau nieko bendro su viesbutine tvarka nebeturėjo. Jį vykdė speciali SS-Komando, kuri palaikė pagal jai duotus nurodymus režimą, panašų kaip kalėjimo. Internuotieji buvo traktuojami kaip tikri belaisviai. Tai buvo ne atsitiktinumas, bet sistema. Ant kiekvieno žingsnio mums buvo duodama pajusti, jog neturime laisvės ir esame nieko ne-

Ir visa tai iškentėti po atstatytais į mus vokiečių kulkosvaidžiais, kad neišsibėgiotume.”

Naujoji stovykla Schloss Eisenberg, „buvo ne tik aptverta spygliuotų vielų tvora, bet dargi izoliuota elektrifikuotais laidais, taigi tikrai ‘saugi’. Čia radome daug kitų internuotų prancūzų – kariškių, veikėjų ir civil. valdžios aukštų pareigūnų. Tarp kita ko radome čia kitą generolo de Gaulle šeimos narį – jo brolį, inž. Petrą de Gaulle.”

Tiek apie K. Škirpos „privilegijas” nacių nelaisvėje. Žinoma, lyginant su bolševikų gulag’u, čia privilegija galima laikyti tai, kad politiniai kaliniai nebuvo laikomi drauge su kriminaliniais nusikaltėliais.

Netiesa, kad „Škirpos rezistencija” pasireiškė tik 1944 m. Štai tik dalis K. Škirpos parengtų ir vokiečiams įteiktų dokumentų, kuriais jis teisinėmis priemonėmis, kaip diplomatai ir dera, gynė nepriklausomos Lietuvos valstybės ir savo, kaip jos įgalioto atstovo, statusą:

1) 1941.VI.23 d. Pranešimas vokiečių pasiuntiniui von Grundherr Vokietijos URM apie Lietuvoje įvykusį tautos sukilimą ir Laikinosios Lietuvos vyriausybės sudarymą.

2) 1941.VI.23 d. Raštas Reicho kancelieriui Adolfui Hitleriui, pranešant apie Birželio 23-osios sukilimo faktą ir prašant nedaryti kliūčių tuojau pat vykti į Lietuvą perimti ministro pirmininko pareigas (faktiškai tas raštas Vokietijos URM buvo įteiktas birželio 24 d. – V. V.).

3) 1941.VI.24 d. Nota Valstybės sekretoriui von Weizsäcker, kad Vokietijos URM duotų sutikimą atnaujinti

Lietuvos Pasiuntinybės normalų veikimą ir gražintų sovietų atimtus jos rūmus.

4) 1941.VI.26 d. Telefonograma Feldmaršalui von Brauchitsch, prašant suteikti galimybę nuvykti į Kauną dalyvauti sukilimo aukų laidotuviuose ir išlaisvinti jį iš namų arešto.

5) 1941.XII.28 d. Raštas Feldmaršalui Keitel ir Reicho kanceliarijos vadovui ministrui Lammers, siekiant išgelbėti vieną Birželio sukilimo vadų ir LAF pirmininką Levą Prapuolienį iš Dachau koncentracijos stovyklos.

6) 1942.VII.29 d. Protestas Reicho Vyriausios saugumo valdybos direktoriui Dr. Geisler dėl vokiečių pasikėsimo sukliudyti K. Škirpos sugrįžimą į Berlyną ir jo internavimą Garmish-Partenkirchen, Bavarijoje.

7) 1942.IX pradžioje. Motyvuotas raštas Vokietijos URM’ui, atsisakius K. Škirpai pratęsti diplomatinio paso galiojimo terminą.

8) 1943.IV.18 d. Motyvuotas raštas Rytų ministerijai ir Oberkommando der Wehrmacht, prašant paleisti Lietuvos garbės įkaitus – asmenis, kuriuos vokiečių okupacinė valdžia Lietuvoje suėmė ir deportavo į Stuthofo koncentracijos stovyklą Vokietijoje, keršydama už lietuvių pasipriešinimą sudaryti SS Legioną.

9) 1944.II.5 d. Motyvuotas raštas Reicho Vyriausybei (per ministrą Lammers, su nuorašu Feldmaršalui Keitel), teikiant siūlymą atšaukti Lietuvos okupaciją ir perleisti krašto valdymą Laikinajai vyriausybei ar kitai pačių lietuvių, pagal Lietuvos Konstitucijos nuostatus, sudarytai vyriausybei, kuri galėtų organizuoti Lietuvos ginkluotąsias pajėgas ginti šalį nuo gresiančio pavojaus iš Sov. Rusijos.

10) 1944.VI.7 d. Memorandumas Vokietijos URM (su nuorašais Ostministerium, Oberkommando der Wehrmacht ir Reicho kanceliarijai), siekiant sušvelninti padėtį, susidariusią dėl Vietinės rinktinės nuginklavimo, ir gelbėjant Rinktinės karius nuo vokiečių persekiojimų.

11) 1944.VI.11 d. Protesto raštas Valstybės sekretieriui von Stengracht dėl K. Škirpos arešto birželio 10 d.

12) 1944.VII.6 d. Motyvuotas protestas von Ribbentrop dėl K. Škirpos arešto ir internavimo, išsiųstas iš internuotųjų stovyklos SS Sonderkommando Dreesen.

13) 1944. VIII.3 d. Raštas Reicho vidaus reikalų ministrui Himmler, reikalaujant paleisti iš internavimo ir pasirūpinti šeimos likimu bei organizuoti globą ir pagalbą pabėgėliams iš Lietuvos.

14) 1945. IV. 22 d. Telegrama Vokietijos URM, atkreipiant Reicho vyriausybės dėmesį į gresiantį pavojų pakliūti į Raudonosios armijos rankas, kai jos daliniai priartėjo prie SS Sonderkommando Schloss Eisenberg, Bohemijoje, kaceto, kur K. Škirpa metu buvo laikomas.

6. „Gatvės pavadinimai yra savivaldybės tarybos, o ne istorikų arba teisėjų kompetencija. Mes, tarybos nariai, turime vertinti šios gatvės kontraversiško pavadinimo tinkamumą ir spręsti ką daryti, kokias vertybes norime įamžinti miesto žemėlapyje. Tai mūsų, o ne kitų, darbas ir pareiga.” (M. A. Harold)

Tarybos nariai nėra asmeninių užgaidų ar savo kaprizų vykdytojai, o juos išrinkusių žmonių įgalioti atstovai. Jie vykdo tų žmonių valią, o ne beatodairiškai stumia savo *fix idėjas*, kurios prieštarautų visuomenės nuomonei.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Vizitas Izraelyje: daugiau žalos nei naudos

Vilnius (BNS) – Premjero Sauliaus Skvernelio vizitas Izraelyje, kurio metu nebuvo apsilankyta Palestinos savivaldoje, Lietuvai atnešė daugiau žalos nei naudos, teigia prezidentė Dalia Grybauskaitė.

„Šis vizitas į Izraelį tarptautinės bendruomenės ir užsienio žiniasklaidos buvo įvertintas nevienareikšmiškai. Todėl atnešė daugiau žalos nei naudos“, – D. Grybauskaitės poziciją perdavė Prezidentės spaudos tarnyba.

Lietuva sulaukė palestiniečių no-

tos dėl premjero apsilankymo Rytų Jeruzalėje su Izraelio pareigūnais ir sprendimo neaplinkyti Palestinos savivaldos per vizitą Izraelyje.

Didžioji dalis tarptautinės bendruomenės Rytų Jeruzalę laiko Izraelio okupuota teritorija. Palestiniečių užsienio reikalų viceministrė Amal Jadou pareiškė, kad premjero S. Skvernelio elgesys per vizitą Izraelyje pažeidė tarptautinę teisę ir Europos Sąjungos praktiką bei „siunčia labai neigiamą žinią palestiniečiams“.

Vasario 16-osios aktas vėl eksponuojamas

Vilnius (ELTA) – Lietuvos Nepriklausomybės Aktas, nuo lapkričio saugotas archyve ir pailsėjęs nuo šviesos, vėl sugrįžo į Signatarų namų muziejų.

Lankytojų srautas į Signatarų namus, pasak jų vedėjos Meilutės Peikštenienės, nebuvo nuslūgęs ir tuo metu, kai svarbiausio mūsų valstybės dokumento originalas ten neeksponuotas.

Nuo 2018 m. lapkričio Aktas saugotas archyve, nes popierius ir rašalas yra jautrūs šviesai ir pagal dokumentų saugojimo tvarką jie gali būti eksponuojami ne ilgiau kaip pusę metų. „Šiam dokumentui sudarytos ypa-

tingos sąlygos, vitrinoje sukurtas mikroklimatas, palaikoma 54 proc. drėgmė, nuolat stebima, ar per eksponavimo laiką jam nieko neatsitiko“, – sakė Signatarų namų vedėja.

Anot jos, Aktą paskolinę vokiečiai taip pat domėjosi eksponavimo sąlygomis ir liko patenkinti.

Patalpoje, kurioje eksponuojamas Vasario 16-osios aktas, draudžiama fotografuoti naudojant blykstę, bet lankytojams sudaryta galimybė nusifotografuoti signatarų bendros nuotraukos fone, parašyti linkėjimą Lietuvai, kurie rodomi monitoriuje prie Signatarų namų muziejaus.

Šiluva pasaulio religinio turizmo žemėlapiuose

Raseiniai (Mano vyriausybė) – Raseinių savivaldybė sieks į religinio turizmo žemėlapius įtraukti Šiluvą – kaip unikalią Šv. Mergelės Marijos apsireiškimo vietą.

Raseinių mero Algirdo Griciaus teigimu, šiuo metu pagrindinis darbas – didinti Šiluvos žinomumą užsienyje. „Teko dalyvauti piligriminio turizmo mugėje Fatimoje, Portugalijoje, pamačiau, kad daug žmonių domisi, bet niekas nežino apie Šiluvą. Todėl pirmas uždavinys yra tos žinios paskleidimas platesniu mastu“, – sakė meras.

Raseinių savivaldybė sausio pabaigoje su Kauno arkivyskupija pasirašė bendradarbiavimo sutartį drauge įgyvendinti religinio turizmo Šiluvoje skatinimo programą. Joje numatyta sudaryti darbo grupę ir teikti tarpusavio pagalbą organizuojant reginius, mokymus, rengiant ir vykdant rinkodaros priemones, atnaujinant ir pritaikant infrastruktūrą ir t. t.

„Vyskupas paskyrė atsakingus asmenis, kad dirbtų šita kryptimi, teks pasitelkti visas pažintis Vatikane, brolius pranciškonus. Dalyvausime mugėse, parodose, konferencijose, kad garsintume Šiluvą“, – tvirtino meras.

Jis taip pat kreipėsi į Vyriausybę, kad Šiluva būtų pripažinta valstybinės

Sieks, kad Šiluva būtų įtraukta į pasaulio religinio turizmo žemėlapius. Anvara.lt nuotr.

svarbos objektu, kad būtų parengta Šiluvos šventovės plėtros koncepcija, o pati šventovė, kaip prioritetinis religinio turizmo objektas, būtų įtraukta į rengiamą Lietuvos turizmo plėtros ilgalaikę strategiją.

„Galvojame, kad dėl religinio turizmo Raseinių rajonas su savo objektu, kuris seniausias Europoje, galėtų tapti išskirtine savivaldybė tiek Lietuvoje, tiek bendradarbiaujant tarp savivaldybės, Vyriausybės ir bažnyčios išeiti į tarptautinę areną plačiau“, – sakė meras.

A. Griciaus duomenimis, dabar į Šiluvą kasmet atvyksta 150–200 tūkst. turistų ir piligrimų. Daugiausia lankytojų sutraukia rugsėjį vykstantys Šilinių atlidai.

Lietuva pripažįsta laikinąjį Venesuelos prezidentą

Vilnius (ELTA) – Lietuva, kaip ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės, pripažįsta ir remia Juan Guaido kaip laikinąjį šalies prezidentą ir tikisi, kad jis artimiausiu metu galės surengti laisvus, nepriklausomus ir teisingus, demokratinius standartus atitinkančius prezidento rinkimus, kurie leis Venesuelos žmonėms patiems nuspręsti dėl savo ateities.

Sausio 15 d. Venesuelos Nacionalinė Asamblėja, vienintelė demokratiškai išrinkta Venesuelos institucija, balsų dauguma paskelbė, kad Nicolas Maduro uzurpavo prezidento pareigas. Sausio 23 d, J. Guaido pasiskelbė Venesuelos laikinuoju prezidentu ir pareiškė, kad sieks surengti demokratiškus rinkimus.

JAV traukiasi iš INF sutarties su Rusija

Washingtonas (ELTA, LRT) – Jungtinės Valstijos pareiškė, kad pasitraukia iš kertinės Šaltojo karo Vidutinio nuotolio branduolinių pajėgų (INF) sutarties su Rusija, teigdamas, kad Maskva pažeidė susitarimą.

„Jungtinės Valstijos sustabdys INF sutarties išipareigojimų vykdymą ir pradės pasitraukimo iš INF sutarties procedūrą, kuri bus užbaigta per 6 mėnesius, nebent Rusija sugrįš prie sutarties laikymosi, sunaikindama visas sutartį pažeidžiančias raketas, raketų paleidimo ir su tuo susijusią įrangą“, – pranešime teigia prezidentas Donald Trump.

NATO sąjungininkai „visiškai palaiko“ Jungtinių Valstijų sprendimą pasitraukti iš INF sutarties, ragindami Rusiją per 6 mėnesių laikotarpį įvykdyti visus INF sutarties išipareigojimus.

Jei Maskva negerbia išipareigojimų, tuomet „Rusija bus visiškai atskinga už sutarties nutraukimą“, teigia NATO.

Pasak NATO, Rusijos slapsti sparnuotosios 9M729 raketos bandymai, gamyba ir naudojimas kelia „reikšmingą grėsmę transatlantiniam saugumui“.

Vokietijos kanclerė Angela Merkel tikina, kad jos vyriausybė išnaudos 6 mėnesių laikotarpį deryboms su Rusija dėl dešimtmečių senumo branduolinės ginkluotės sutarties.

JAV daug metų skundėsi dėl įtariamų Rusijos pažeidimų, tačiau dabar atvirai kalba ir apie progą modernizuoti savo branduolinį arsenalą.

2018 metų vasarį pristatydamos naują branduolinės ginkluotės politiką, Jungtinės Valstijos perspėjo, kad

planuoja pirkti du naujus ginklus: naujo tipo branduolinių raketų, leidžiamų iš povandeninių laivų, ir naujo tipo branduolinių sparnuotųjų raketų, kuriomis būtų pakeista INF sutartis.

Vis dėlto ši naujoji raketa, kuri kariuomenėje atsirastų tik per dešimtmetį, INF sutartį pakeistų tik tuo atveju, jei būtų dislokuota, nurodo Pentagonas.

Pentagonas visuomet pabrėždavo, kad tyrimų ir plėtros programos pagal 1987 metais tuomečio JAV prezidento Ronald Reagan ir Sovietų Sąjungos lyderio Michailo Gorbačiovo pasirašytą sutartį nėra draudžiamos.

Tačiau Washingtonas, kurį remia sąjungininkės NATO, sako, kad rusiškos raketos jau buvo išbandytos ir nuskriejo daug toliau.

INF sutartimi buvo uždraustos nuo žemės paleidžiamos sparnuotosios ir balistinės raketos, kurių veikimo nuotolis – nuo 500 iki 5,5 tūkst. kilometrų.

Jeffrey Pryce iš Johns Hopkins universiteto tvirtino, kad INF sutartis yra naudinga Jungtinėms Valstijoms, nes pagal ją draudžiamos visos nuo 500 iki 5,5 tūkst. km nuskriejančios raketos „žemė-oras“, bet joje tiesiog nieko nesakoma apie raketas, paleidžiamas iš povandeninių laivų ar lėktuvų.

Kinija, siekianti karinio pranašumo Azijoje, taip pat turi vidutinio nuotolio raketų. Pasak ekspertų, 95 proc. Kinijos raketų pakeistų INF sutartį, jei Pekinas joje dalyvautų.

Michael Krepon iš strateginių studijų centro „The Stimson Center“ mano, kad „mes einame naujų branduolinio ginklavimo varžybų link“.

T. May ieško sprendimo su ES dėl „Brexit“

Londonas (ELTA) – Didžiosios Britanijos ministrė pirmininkė Theresa May ieško pragmatinio sprendimo su ES dėl šalies pasitraukimo iš Bendrijos. Ji pareiškė „kovosianti už Didžiąją Britaniją ir Šiaurės Airiją“. „Aš turėsiu naują mandatą, naujų idėjų ir naujo ryžto susitarti dėl pragmatinio sprendimo, kuris sudarys sąlygas „Brexit“, rašė T. May.

Manoma, kad T. May ateinančiomis dienomis vyks į Briuselį derėtis dėl Didžiojoje Britanijoje prieštarų vertinamos sutarties. Bendruomenių Rūmų deputatai antradienį suteikė

Th. May artimiausiomis dienomis vyks į Briuselį derėtis. ES derybas atmeta. New.co.uk nuotr.

premjerei atitinkamą įgaliojimą. Tačiau ES atmeta naujas derybas.

Popiežius vyksta istorinio vizito į JAE

Vatikanas (ELTA) – Popiežius Pranciškus atvyko istorinio vizito į Jungtinius Arabų Emyratus (JAE). Dar niekad iki šiol joks Katalikų bažnyčios vadovas nesilankė Arabijos pusiasalyje. Pontifikas viešės Abu Dabyje. Pagrindinis kelionės į islamo šalį tikslas yra tarpreliginis susitikimas.

Pranciškus nuo savo pontifikato pradžios reikalauja musulmonų ir ka-

talikų dialogo. Vatikano duomenimis, JAE yra apie 900 000 katalikų, jie sudaro 10 proc. gyventojų.

Emyratai vizitu nori pademonstruoti toleranciją. Tačiau „Amnesty International“, atkreipia dėmesį į žmogaus teisių pažeidinėjimus; aktyvistai čia sėdi kalėjimuose. Emyratuose vis dar galioja ir mirties baudmė, kurią Pranciškus griežtai atmeta.

Popiežius: abortai nėra „žmogaus teisė“

Vatikanas (Vatikano radijas) – Popiežius Pranciškus Vatikane pareiškė, kad abortai nėra „žmogaus teisė“. Gyvybė nėra „vartojimo prekė“, kurią galima „panaudoti ir išmesti“, sakė pontifikas. Pasak popiežiaus, dar negimu-

sieji jau yra visos visuomenės vaikai. Popiežius pabrėžė, kad kiekvienas vaikas dar prieš gimdamas turi neliečiamą orumą, kuris nėra žmogaus dispozicijoje. Todėl Pranciškus abortą traktuoja kaip nusikaltimą.

Apie K. Škirpą

Atkelta iš 9 psl.

Todėl atsakingi politikai, kurie mąsto ir apie kitus rinkimus, domisi ką apie tai galvoja ir istorikai, ir visuomenė. Gatvės pavadinimo pakeitimas, be abejo, sukeltų didžiulį visuomenės supriešinimą, nereikalingas kontroversijas, bergždžius ginčus, politinės reputacijos nuostolius tiems politikams, kurie eitų prieš juos išrinkusios visuomenės valią, ir neprognozuojamą tokios iniciatyvos baigtį.

7. „Škirpos vardas tai alėjai buvo suteiktas po nepriklausomybės, Pakso kadencijos metu. Galimai, tuometinė taryba nežinojo apie jo planus, nukreiptus prieš žydus, lenkus ir kitus bendrapiliečius. Turime teisę ir moralinę prievolę taisyti klaidas.“ (M. A. Harold)

Visiška netiesa. O gal ir sąmoninga manipuliacija, viliantis, kad gal kas nors „ims ir patikės“. R. Paksas čia nieko dėtas, jo vardas šiuo atveju bandomas naudoti vien paleisto gando „negatyviam efektui“ sustiprinti. Gatvės pavadinimą suteikė pirmosios kadencijos Vilniaus miesto taryba. R. Paksas jos darbe nedalyvavo.

Istorikas Vladas Turinavičius, pirmosios kadencijos Vilniaus miesto tarybos Kultūros komisijos pirmininkas, apie aiškinimus, esą „R. Pakso asmuo“ lėmęs sprendimą suteikti gatvei K. Škirpos alėjos pavadinimą, atsakė trumpai: „Tai melas! Kultūros komisija aktyviai dalyvavo suteikiant pavadinimus, taip pat buvo ir atskira Pavadinimų komisija, vadovaujama Tarybos nario R. Čaplinsko. Beveik visoms gatvėms sugrąžino senuosius pavadinimus ir suteikė naujus pirmoji demokratiškai išrinkta Vilniaus miesto taryba, dirbusi 1990–95 m. Taip pat ir K. Škirpos alėją pavadino dėl to, kad jis, būdamas Lietuvos kariuomenės kūrėjas ir Vilniaus karinis komendantas, pirmasis su kitais kariais iškėlė trispalvę vėliavą Gedimino pilyje. Taryba įvertino jo nuopelną Lietuvai per visą tarpukarį, jis buvo priešininkas Tautininkų perversmui, nes buvo demokratinių politinių pažiūrų žmogus. Buvo atstatyti pavadinimai susiję su krikščionybe ir Lietuvos istorija, Vrublevskio, Vivulskio, Ševčenkos gatvės ir kt. Pirmoji Taryba įkūrė Šolom Alcheimo žydų gimnaziją. Žydų bendruomenei grąžino daug pastatų.“

Įtarinėjimai, neva pirmosios Vilniaus miesto tarybos nariai ko nors „nežinojo“ ar nebuvo „užtektinai kompetentingi“ spręsti, rodo ne ką kita, o tik didelį tokio tvirtinimo autoriaus susireikšminimą ir nebūtinai reiškia la-

bai aukštą jo paties kompetenciją.

8. „Pavadinimas, turbūt, suteiktas dėl ankstesnės Škirpos karjeros dalies, kurioje jis buvo pirmas Lietuvos savanoris, kuris su savo būriu iškėlė trispalvę Gedimino pilies bokšte, 1919 m. sausio 1 d. Tam, kad užliptų į kalną, jie žygiavo per tą alėją prie Vilnelės. Keičiant pavadinimą, nenorime ištrinti to herojiško veiksmo iš istorijos.“ (M. A. Harold)

Atsakingos institucijos sprendimus priiminėja ne spėlionių, bet patikrintų, abejonių nekeliančių faktų pagrindu. O čia autorius spėlioja, nes tikrosios K. Škirpos reikšmės Lietuvos istorijoje nesupranta. „Heroiškų veiksmų“ K. Škirpos gyvenime būta daug. Vėliavos iškėlimas ant pilies bokšto 1919 m. sausio 1 d. – yra tik vienas iš jų, ir gal net ne pats svarbiausias. Viską išvardyti būtų per platu, paminėsiu tik keletą reikšmingesnių jo, kaip nepriklausomai valstybei nusipelnusio žmogaus, gyvenimo momentų dar iki Birželio sukilimo: 1) K. Škirpa buvo pirmasis Lietuvos kariuomenės savanoris; 2) Vilniaus miesto karo komendantas; 3) Steigiamojo seimo atstovas; 4) Lietuvos kariuomenės generalinio štabo viršininkas, priešinęsis 1926 m. gruodžio 17 d. perversmui; 5) viena ryškiausių Lietuvos karo atašė ir diplomatijos figūrų užsienio valstybėse; 6) vienintelis iš užsienyje rezidavusių Lietuvos diplomatų išdrįsęs atvykti į sovietų jau okupuotą Lietuvą ir užmegzti tiesioginius ryšius su rezistencijai pasiryžusiais asmenimis; 7) užsienyje likusios Lietuvos diplomatinės tarnybos pasipriešinimo 1940 m. birželio 15 d. sovietų okupacijai centrinė figūra; 8) už šį pasipriešinimą, okupacinės valdžios pastatyta marionetinė J. Paleckio vyriausybė jau 1940 m. liepos 24 d. K. Škirpą paskelbė savo priešu, atėmė Lietuvos pilietybę ir nacionalizavo Lietuvoje buvusį jo turta.

Taigi, K. Škirpa sovietų okupantams ir jų kolaborantams „priešu“ tapo gerokai anksčiau, negu įvyko 1941 m. birželio 23-osios sukilimas. Ir tai pakankamas įrodymas, jog ne Sukilimas ar po jo sekusieji vokiečių okupacinės politikos padariniai, kuriais sovietų propaganda siekė apmurminti K. Škirpą ir suteršti jo vardą lietuvių visuomenės akyse, o besąlygiškas išpareigojimas Lietuvos laisvei ir atkakli, apdairi bei ištverminga kova dėl Laisvės buvo priežastis, kodėl okupantams ir kitiems Lietuvos nedraugams iki šiol jis yra vienas labiausiai nekenčiamų ir net po mirties beatodairiškai persekiojamų kovotojų.

(Bus daugiau)

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarti galima angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

A † A ANTANAS B. NORKAITIS

Mirė 2019 m. vasario 1 d. New Lenox, IL.

Gimė 1933 m. sausio 19 d. Lietuvoje.

Gyveno Homer Glen, IL.

Nuliūdę liko: žmona Dalia Kudirkaitė-Norkaitienė; dukros – Linda, Kristina, Karina Paškauskienė su vyru Denis ir Jūditė Mikužienė su vyru Antanu; anūkai – Anthony su žmona Heather, Emily su vyru Patrick, Peter su žmona Anna, Andrew su žmona Jaime, Katie su vyru Nick, Kurt, Karl, Antanas, Liana ir Lukas; proanūkai Lyla, Vivie, William, Henry, Noah, Hannah ir Peyton bei kiti gimines Amerikoje ir Kanadoje.

Atsisveikinimas vyks ketvirtadienį, vasario 7 d., nuo 3 val. p. iki 8 val. v. Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave. (prie Derby Rd.), Lemont, IL. Taip pat – penktadienį, vasario 8 d., nuo 9 iki 10 val. r. Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje, 2700 W. 69th St., Chicago (Marquette Park), kurioje 10 val. r. bus aukojamos šv. Mišios. Po šv. Mišių velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.

Kviečiame visus draugus, artimuosius ir pažįstamus dalyvauti laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidotuvių direktorius – Donald M. Petkus, tel. 800-994-7600
www.petkusfuneralhomes.com

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio salis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos 708-907-3000

Sekite savo siuntas: AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas 8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas 8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455 Tel: 708-907-3000

Pilta 6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882

Eurus Deli 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290

Biomed 360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6676

Royal Petal 188 E. Wend St. Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339

Excel Insurance 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700

Romanian American Network 6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714 Tel: 847-897-6710

Granitex 704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126 Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh (Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Hgts, IL 60004 Tel: 224-625-0331

Real Exteriors 3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176 Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866

Galos Caves 6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634 Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užveig 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622

Biomed 2 4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706 Tel: 773-656-2430

Kalyra 338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074 Tel: 847-776-7766

Continental USA 2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622 Tel: 773-489-9770

Ina Stankeviciene Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629 Tel: 773-476-5999

Pasidalinkite nuomone

facebook

www.facebook.com/draugolaikrastis

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo** bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL) vasario 10 d. 10 val. r. švęsime penktąjį eilinį metų sekmadienį. Eucharistijos šventimą atnašaus kunigas Gediminas Keršys. Lietuviškos šv. Mišios taip pat vysta ketvirtadieniais 8:30 val. r. Kviečiame visus dalyvauti.

■ **Vasario 10 d., sekmadienį, 8:45 val. r. visi** kviečiami į Šv. Antano bažnyčią (1500 S. 50th Ave. Cicero, IL) dalyvauti lietuviškose šv. Mišiose. Po Mišių kviečiame pabendrauti lietuvių „Kavutės“ kambaryje. Vaisinsimės cepelinais. Visus maloniai kviečia Cicero lietuviai.

■ **San Diego lietuviai kviečia į Nepriklausomybės dienos šventę** šeštadienį, vasario 16 d. 2 val. p. p. adresu: 1197 Whispering Water Dr. San Marcos, CA 92078 (vartų kodas 059). Kviečiame pasipuošti tautiniais kostiumais ar Lietuvos vėliavos spalvų drabužiais. Šeiminingas žada pavaišinti kugeliu su grietine ir spurgučiais! Daugiau informacijos – tel. 760-716-3611 (Aušra) arba el. paštu: ausra@vabalas.com, sutavim2@gmail.com

■ **Vasario 16 d., šeštadienį, JAV LB Waukegan-Lake County** apylinkės kartu su Gedi-

mino lituanistine mokykla rengia Lietuvos valstybės atkūrimo (Vasario 16) ir Nepriklausomybės atkūrimo (Kovo 11) dienų minėjimą. Bus pristatyta Waukegan-Lake County Lietuvių Bendruomenės istorijos knyga, kurią parašė Robert Bakshis. Šventėje dalyvaus knygos autorius, svečiai iš įvairių organizacijų, šoks grupės „Rusnė“ ir „Laumė“. Šventė vyks Santa Maria del Popolo parapijos centre, 145 N. Lincoln Ave., Mundelein, IL. Tel. pasiteirauti: 847-644-2871, 847-630-0098.

■ **Vasario 24 d., sekmadienį, Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo** parapijoje (2745 W. 44th St., Chicago, IL) po 10 val. r. lietuviškų šv. Mišių vyks Vasario 16-tosios ir Kovo 11-tosios minėjimas, kurį rengia JAV LB Brighton Parko apylinkės valdyba. Prelegentas prof. Darius Kučinskas, naudodamasis „Power Point“ technologija, kalbės tema „Muzikinio garso įrašai kelyje į Nepriklausomybę“. Meninę programą atliks akordeonistas Rimas Pumputis ir solistas Algimantas Barniškis. Vaisės. Maloniai kviečiame visus dalyvauti. Programa ir vaisės – nemokamos.

www.draugas.org

Palaimintojo Jurgio Matulaičio Palaimintasis Jurgi, melski už mus! MALONIŲ KNYGELĖ

Tik tam, kuris yra artimas, patikime savo rūpesčius ir laukiame pagalbos, užtarimo. Tokį artimą palaimintąjį Jurgį atrado šioje knygelėje spausdinamų liudijimų autoriai. Jie visi kreipėsi į palaimintąjį dramatiškose situacijose ir užtikrina mums, kad nesuklydo.

Čia paprastai aprašomi atsitikimai ženklaai surinkti ne tam, kad ką nors kuo nors įtikintų. Jie liudija tik tai, kad su tikėjimu, malda, viltimi galima žengti toliau ir atsiverti kitai – antgamatinei – tikrovei.

Kun. Adamas Bonieckis MIC

Įsigykite šią knygelę!

Auka – 10 dol. (su persiuntimu).

Čekį prašome išrašyti ir siųsti:

DRAUGAS, Palaimintasis Jurgi – Malonių Knygelė
4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629

Siunčiu _____ dol. Prašau išsiųsti _____ knygelę (ių)
Vardas _____
Adresas _____
Miestas _____ Valstija _____ Zip Code _____
Tel. _____ El.paštas _____

Daugiau inf. tel. 773-585-9500

Santa Barbara festivalyje – jaunos lietuviškos filmas

Daivos Navarete asmeninio archyvo nuotr.

Santa Barbaroje vykstančiame kasmetiniame Tarptautiniame filmų festivalyje (Santa Barbara International Film Festival) sausio 31 dieną buvo parodytas jaunos režisierės iš Lietuvos **Gabrielės Urbonaitės** naujausias trumpametražinis filmas „Paskutinis skambutis“ („The last Day of School“). Filmo scenarijaus autoriai – G. Urbonaitė ir Tomas Vengris. Filme vaidina Lukas Aukšoraitis, Karolina Kildaitė, Šarūnas Zenkevičius, Sonata Visockaitė. Filmo prodiuseriai – Ieva Norvilaitė ir Justinas Piliponis. Amerikiečių žiūrovams parodytame penkiolikos minučių vaidybiniame filme pasakojama apie abiturientą Edgarą, kuris nusprendžia paskutinį kartą pergabenti cigarečių kontrabandą iš Baltarusijos į Lietuvą... Šis filmas jau buvo parodytas Graikijoje, Portugalijoje. Čia lietuviškas kūrinys laimėjo „Goldcrest Post-Production Award“.

G. Urbonaitė, Columbia University studentė (prieš tai kino meną studijavusi Paryžiuje ir Bostone), jaunosios lietuvių kino kūrėjų kartos atstovė, jau yra sukūrusi filmų, kurie sulaukė įvertinimų Lietuvoje ir užsienyje. Europos kino mylėtojai jaunąją filmų kūrėją iš Lietuvos pažįsta iš ankstesnių įvairiuose festivaliuose dalyvausių jos filmų „Plaukikė“ ir „Namo“.

„Draugo“ inf.

Edvardas Šumila

Brooklyno viešojoje bibliotekoje šį savaitgalį, vasario 2–3 dienomis vykęs naktinis renginys – „Night of Philosophy & Ideas“ sutraukė nemažai dalyvių. Jame pranešimą skaitė ir Lietuvos atstovas – The New School universitete New Yorke studijuojantis jaunas muzikas ir filosofas Edvardas Šumila.

Gražinos Michnevičiūtės nuotraukos